

gemeente
Zuidplas

Visie maatschappelijke voorzieningen 2025-2040

Een toekomstgericht voorzieningenbeleid

Voorwoord

Zuidplas groeit. Niet alleen in inwoners en woningen, maar ook in diversiteit en behoeften. Deze groei biedt kansen om onze dorpen sterker, socialer en toekomstbestendiger te maken. Maatschappelijke voorzieningen spelen daarin een sleutelrol: het zijn de plekken waar mensen elkaar ontmoeten, zich ontwikkelen, ondersteuning vinden en zich thuis kunnen voelen. Ze vormen het fundament van onze sociale infrastructuur – zichtbaar en tastbaar in elk dorp.

In deze visie kijken we vooruit. We maken keuzes over welke maatschappelijke voorzieningen nodig zijn, waar ze moeten komen, en hoe ze kunnen bijdragen aan vitale gemeenschappen. Daarbij sluiten we aan op de koers uit de Integrale visie sociaal-maatschappelijk domein. Want goede maatschappelijke voorzieningen staan niet op zichzelf: ze zijn onderdeel van een bredere beweging naar een Zuidplas waarin iedereen mee kan doen.

Onze gemeente verandert. De komst van Cortelande als vijfde dorp is daarvan het meest in het oog springende voorbeeld. Maar ook binnen de bestaande dorpen zien we verschuivingen: vergrijzing, meer jonge gezinnen, nieuwe doelgroepen.

Dit vraagt om maatschappelijke voorzieningen die mee kunnen bewegen – in schaal, functie en toegankelijkheid. We willen bouwen aan een netwerk van maatschappelijke voorzieningen dat ruimte biedt aan verschillen, maar ook verbindingen legt tussen inwoners en plekken.

Deze visie is geen blauwdruk, maar een richtinggevend kader. Een uitnodiging aan maatschappelijke partners, inwoners en bestuur om samen keuzes te maken. Over waar we investeren, hoe we vernieuwen, en hoe we ervoor zorgen dat elke maatschappelijke voorziening – van dorpshuis tot sportveld, van bibliotheek tot huisartspraktijk – bijdraagt aan een gezond, kansrijk en verbonden Zuidplas. Samen maken we ruimte voor wat mensen nodig hebben. Vandaag én morgen. Wij kijken ernaar uit om samen met u deze koers vorm te geven.

Het college van burgemeester en wethouders

Inhoud

Voorwoord	2	5. De behoefte aan maatschappelijke voorzieningen in 2040	36
1. Inleiding	4	5.1 Inleiding	37
1.1 Waarom deze visie?	4	5.2 De ontwikkelingen tot 2040	37
1.2 Scope van deze voorzieningenvisie	6		
1.3 Totstandkoming	8	6. De opgaven in Zuidplas	46
1.4 Leeswijzer	8	6.1 Inleiding	47
		6.2 Gemeentelijke rol per gebied en opgave	47
2. De visie op maatschappelijke voorzieningen	9	6.3 De opgaven verbijzonderd	49
2.1 Onze visie op voorzieningen – koers naar 2040	10	6.4 Van visie naar uitvoering	52
3. Beleidsuitgangspunten per subdomein	16	Bijlage 1: referentienormen	53
3.1 Inleiding	17	Bijlage 2: samenvatting beleidsdocumenten en ambities	55
3.2 Beleidsuitgangspunten per subdomein	17	Bijlage 3: overzicht huidig voorzieningenniveau	57
		Bijlage 4: afwegingskader	61
4. Analyse huidig voorzieningenniveau	25	Bijlage 5: behoefte aan maatschappelijke voorzieningen in Zuidplas in 2040	63
4.1 Inleiding	26	Bijlage 6: geraadpleegde bronnen	72
4.2 Huidige voorzieningenniveau en bestaande capaciteit	26	Bijlage 7: de samenstelling naar leefstijlen	73
4.3 Kwaliteit en functionaliteit	30	Bijlage 8: beheer en exploitatie verkenning	75
4.4 Uitkomsten inwonerspanel	34		
4.5 Conclusies	35		

Gebruikersinformatie: Dit document kan het beste gelezen worden met Acrobat Reader. Download voor desktop de laatste (gratis) versie op: <https://get.adobe.com/nl/reader>. Voor tabletgebruikers: download (gratis) Acrobat Reader in de appstore.

De informatie in dit document is aan verandering onderhevig. De meest actuele versie vindt u steeds op www.zuidplas.nl

1. Inleiding

De gemeente Zuidplas staat voor een samenleving waar er ruimte is voor iedereen om mee te doen. Maatschappelijke voorzieningen zijn daarbij onmisbaar: het zijn de plekken in onze dorpen waar inwoners elkaar ontmoeten, deelnemen aan activiteiten of ondersteuning ontvangen. Tegelijkertijd groeit onze gemeente. In alle dorpskernen zijn de laatste jaren nieuwe woningen gerealiseerd en er worden de komende jaren nog woningen gebouwd. De grootste verandering is de komst van het volledig nieuwe dorp Cortelande met 8.000 woningen. De bevolkingssamenstelling in 2040 zal hierdoor anders zijn en daardoor ook de behoefte aan het type maatschappelijke voorzieningen.

De groei van Zuidplas willen we optimaal benutten om het voorzieningenniveau in onze dorpskernen en buurtschappen op peil te houden en beter te laten aansluiten bij de behoeften van onze inwoners^[1]. Ook hebben we de ambitie om te zorgen voor toegankelijke en kwalitatief goede voorzieningen en zetten we in op het versterken van vitale dorpen. Invulling geven aan deze ambities vraagt om een visie op maatschappelijke voorzieningen.

In deze visie formuleren we duidelijke uitgangspunten, brengen in kaart wat er al is, wat de knelpunten zijn en hoe we toekomstgerichte keuzes kunnen maken.

In dit hoofdstuk lichten we toe waarom een visie op maatschappelijke voorzieningen belangrijk is, wat de scope is van deze voorzieningenvisie en hoe deze visie samenhangt met andere gemeentelijke visie- en beleidsstukken.

1.1 Waarom deze visie?

Als gemeente willen we een toekomstbestendig aanbod van maatschappelijke voorzieningen ontwikkelen. Dit als fundament voor een sterke sociale basis en voor een samenleving waarin inwoners gezond en kansrijk opgroeien. Deze visie is daarmee een nadere invulling van verschillende onderdelen uit de *Integrale visie sociaal-maatschappelijk domein* (hierna: de Integrale visie).

[1] Ruimte voor iedereen – coalitieakkoord 2022-2026

“Maatschappelijke voorzieningen zijn de plekken waar inwoners elkaar ontmoeten, deelnemen aan activiteiten of ondersteuning ontvangen”

Daarin onderscheiden we vijf lagen, gekoppeld aan vijf maatschappelijke opgaven:

Figuur 1: sociaal-maatschappelijk domein

1. Persoonlijke omgeving - Eigen kracht
2. Basisvoorzieningen - Sterke sociale basis
3. Laagdrempelige steun - Toegankelijk en beschikbaar
4. Gerichte hulp - Doelmatig en passend
5. Intensieve inzet - Gecoördineerd en integraal

Maatschappelijke voorzieningen richten zich vooral op 'basisvoorzieningen' en 'laagdrempelige ondersteuning'. Ze maken ontmoeting, ontwikkeling, ontspanning en lichte ondersteuning mogelijk. Daarmee dragen ze bij aan de opgaven uit de Integrale visie, zoals het versterken van de sociale basis en verbeteren van toegankelijkheid. In het 'Achtje van Zuidplas' wordt de rol van voorzieningen zichtbaar: dorpshuizen, scholen, bibliotheken, sportaccommodaties en CJG's zijn allemaal onderdeel van het sociaal-maatschappelijk domein.

De Integrale visie wijst ook op demografische veranderingen in Zuidplas. Die hebben invloed op spreiding, schaal, toegankelijkheid en inhoudelijke invulling van maatschappelijke voorzieningen. In deze visie kijken we daarom niet alleen naar aantallen ('hoeveel is er nodig'), maar ook naar de functies die voorzieningen moeten vervullen in een veranderende samenleving.

Het Zuidplas van de toekomst: een netwerk van vijf vitale dorpen

In 2040 is Zuidplas niet langer een gemeente met vier dorpskernen, maar een netwerk van vijf dorpskernen, met Cortelande als nieuwe kern in het geografische hart van de gemeente. Met 8.000 geplande woningen wordt Cortelande – na Nieuwerkerk aan den IJssel – het tweede dorp in omvang.

Deze ontwikkeling brengt niet alleen een forse woningbouwopgave met zich mee, maar – zoals ook benoemd in de Integrale visie – vooral een sociale en maatschappelijke uitdaging. Nieuwe inwoners hebben net als bewoners in de bestaande dorpen toegang nodig tot voorzieningen die bijdragen aan een hechte, zelfredzame gemeenschap – een dorp met een ‘ziel’. Dat roept de vraag op: wat verstaan we als gemeente onder noodzakelijke en basisvoorzieningen voor *alle* dorpen? Ook zijn er wellicht mogelijkheden om (gemeentebrede) voorzieningen in Cortelande te realiseren die aanvullend en complementair zijn op de voorzieningen in de bestaande kernen^[2]. Bovendien is de ontwikkeling van Cortelande een meerjarige opgave. In de eerste jaren zullen tijdelijke voorzieningen noodzakelijk zijn, en zullen inwoners mogelijk nog aangewezen zijn op voorzieningen in de bestaande dorpen.

Deze context vraagt om een toekomstgerichte visie op voorzieningen voor heel Zuidplas. Niet alleen per dorp, maar als samenhangend netwerk. Zoals de Integrale visie ook benadrukt, bouwen we aan een gemeenschap waarin vijf vitale dorpen en twee buurtschappen samen een sterke sociale basis vormen. Dat vraagt om een eigentijdse voorzieningen-

structuur die past bij de schaal en identiteit van de dorpen én bijdraagt aan het verbinden van nieuwe en bestaande gemeenschappen. Met deze visie vertalen we de komst van Cortelande en de maatschappelijke opgaven uit de Integrale visie naar een toekomstgericht voorzieningenniveau.

1.2 Scope van deze voorzieningenvisie

Maatschappelijke voorzieningen leveren een bijdrage aan de maatschappelijke opgaven van Zuidplas, zoals onder andere geformuleerd in de Integrale visie. In deze voorzieningenvisie verstaan we onder maatschappelijke voorzieningen gebouwen en terreinen die nodig zijn om onze maatschappelijke (beleids-) doelen te bereiken. We richten ons op vijf subdomeinen binnen het sociaal-maatschappelijk domein: sport (accommodaties), sport en bewegen (openbare ruimte), cultuur en welzijn, onderwijs en kinderopvang, en gezondheidszorg. Deze indeling sluit aan op het Referentiebeeld maatschappelijke voorzieningen uit 2021, maar enkele domeinen worden in deze visie verbreed. In deze visie nemen we ook kinderopvang en eerste lijnszorg mee, vanwege hun nauwe samenhang met onderwijs en welzijn.

[2] Zie *Masterplan Middengebied Zuidplaspolder*. Hierin is specifiek opgenomen dat voorzieningen in het Vijfde Dorp niet mogen concurreren met voorzieningen in de bestaande dorpen

“Een extra dorpskern vraagt om visie op voorzieningen, gericht op samenhang en complementariteit tussen dorpen”

Tabel 1: vijf subdomeinen binnen het sociaal-maatschappelijk domein

Subdomein sport (accommodaties) 	Subdomein sport en bewegen (openbare ruimte) 	Subdomein cultuur en welzijn 	Subdomein onderwijs en kinderopvang 	Subdomein gezondheidszorg
Sporthallen Gymzalen Sportvelden Zwembaden	Speelplekken Sport- en speelvoorzieningen ^[3]	Dorps- en buurthuizen Muziekscholen Bibliotheken	Basisscholen (IKC's) Voortgezet onderwijs Kinderopvang	Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) Huisarts(praktijken) Overig eerstelijns

De scope en de onderverdeling van subdomeinen die we in deze visie hanteren, bouwen dus voort op het referentiebeeld. Dit is gedaan omdat deze visie de opvolger is van het referentiebeeld. Het verschil met het referentiebeeld is dat in dit stuk ook beleidsinhoudelijke uitgangspunten (de visie) zijn opgenomen. De scope van deze visie is op een paar onderdelen wel iets breder dan het referentiebeeld:

- Kinderopvang als maatschappelijke voorziening is toegevoegd in deze visie. Dit vanwege de inhoudelijke samenhang met primair onderwijs als basisvoorziening.
- Daarnaast zijn huisartsenzorg en overig eerstelijnszorg toegevoegd ten opzichte van het referentiebeeld. Deze onderdelen zijn bij de Gebiedspaspoorten bij het onderdeel maatschappelijke voorzieningen meegenomen.

Om inhoudelijk hierbij aan te sluiten, is dat in deze visie ook meegenomen.

Niet alle maatschappelijke voorzieningen vallen binnen de scope van deze visie. Zo zijn bijvoorbeeld intramurale voorzieningen voor specifieke doelgroepen geen onderdeel van deze visie. Voor een belangrijk deel zijn beleidsuitgangspunten ten aanzien van dergelijke doelgroepen opgenomen in andere participatietraject is ook vaak openbaar vervoer als een belangrijke maatschappelijke voorziening benoemd, maar dat is bijvoorbeeld weer onderdeel van de *Mobiliteitsvisie*. De focus in deze visie op maatschappelijke voorzieningen ligt op de vijf bovengenoemde subdomeinen en de daarin genoemde voorzieningen.

[3] Hierbij gaat het onder andere om een skatebaan, trapveld of multicourt

Hardware versus software

Ook in andere gemeentelijke beleidsstukken binnen het sociaal-maatschappelijk domein wordt de term 'maatschappelijke voorziening' gebruikt. In deze visie verwijst de term specifiek naar de 'hardware': de fysieke kant (zoals gebouwen en ruimten) van het sociaal-maatschappelijk domein. In andere gemeentelijke beleidsstukken heeft de term maatschappelijke voorziening vaak betrekking op de 'software': de activiteiten, programmering en/of diensten die via onze maatschappelijke partners aan onze inwoners aangeboden worden.

Uiteindelijk kunnen de hardware en software niet los van elkaar gezien worden. De maatschappelijke waarde van een voorziening ontstaat uit de wisselwerking tussen een fysieke ruimte en een passende sociaal-maatschappelijke invulling. Een goed functionerende voorziening vereist zowel een toegankelijke en passende locatie als een relevant en doelgericht activiteitenaanbod.

1.3 Totstandkoming

In december 2024 stemde de gemeenteraad in met de startnotitie visie maatschappelijke voorzieningen. In die startnotitie zijn de bouwstenen benoemd die richting geven aan het opstellen van de visie op maatschappelijke voorzieningen.

In kwartaal 1 van 2025 vond het participatietraject plaats, dat grotendeels gezamenlijk met de andere drie bovengenoemde

trajecten is uitgevoerd. Op 13 en 20 februari vonden twee participatiebijeenkomsten plaats voor onze maatschappelijke partners. We zijn met de partners in gesprek gegaan over hun ideeën, zorgen en wensen ten aanzien van maatschappelijke voorzieningen. De uitkomsten van deze sessies zijn op 27 maart digitaal teruggekoppeld aan de deelnemers. Zie het participatieverslag in de separate bijlage voor meer informatie over het doorlopen participatietraject. Onze inwoners hebben we betrokken via een digitale vragenlijst (zie separate bijlage), uitgezet onder het inwonerspanel van Zuidplas. Tegelijkertijd hebben we bestaande beleids- en visiedocumenten geanalyseerd en aanvullende interviews met partners voor verdere verdieping. Alle verzamelde input - uit de participatie, bestaande documenten en verdiepende gesprekken - is samengebracht en verwerkt in dit visiedocument.

1.4 Leeswijzer

Deze visie schetst de koers voor de ontwikkeling van maatschappelijke voorzieningen in Zuidplas richting 2040. Het tweede en derde hoofdstuk vormen het hart van de visie. Hierin staan de inhoudelijke ambities geformuleerd voor de komende jaren over de omvang en aard van het voorzieningenniveau. Daarna volgt in hoofdstuk 4 een beschrijving van het huidige voorzieningenniveau. Vervolgens wordt in hoofdstuk 5 vooruitgekeken naar 2040. Tot slot worden in hoofdstuk 6 de belangrijkste opgaven benoemd en de rol die de gemeente daarbij heeft.

2. De visie op maatschappelijke voorzieningen

Maatschappelijke voorzieningen dragen bij aan het versterken van de sociale basis, het bevorderen van participatie, gezondheid en preventie, en het toegankelijk houden van ondersteuning, zoals is verwoord in de Integrale visie. We kijken in deze visie op voorzieningen niet alleen cijfermatig naar hoeveel voorzieningen er in 2040 nodig zijn, maar vooral naar wat voor soort voorzieningen we willen en hoe deze het best kunnen aansluiten op de wensen en behoeften van onze inwoners. Onze visie is gebaseerd op vier centrale ambities. We zetten in op:

- **Inclusieve voorzieningen:** door inclusieve voorzieningen te ontwikkelen, versterken we de mogelijkheid voor inwoners om actief mee te doen en elkaar te ontmoeten.
- **Samenhangende voorzieningen:** samenhang in het voorzieningenaanbod maakt soepele overgangen mogelijk van ontmoeting naar ondersteuning.
- **Toekomstbestendige voorzieningen:** toekomstbestendige voorzieningen zorgen ervoor dat de ondersteuningsstructuur meebeweegt met maatschappelijke veranderingen, zoals vergrijzing en individualisering.
- **Voorzieningen die aansluiten bij de identiteit van de dorpen:** door aan te sluiten bij de identiteit van onze dorpen, versterken we de lokale veerkracht en sociale netwerken die de basis vormen voor preventie en zelfredzaamheid.

We willen daarmee maatschappelijke voorzieningen gericht inzetten om de groei van Zuidplas en de toekomstige maatschappelijke opgaven - zoals beschreven in de Integrale visie - het hoofd te bieden. Zo werken we actief aan leefbare en vitale dorpen met maatschappelijke voorzieningen die de sociale basis van onze inwoners versterken.

2.1 Onze visie op voorzieningen – koers naar 2040

In deze visie kijken we vooruit: hoe zorgen we ervoor dat maatschappelijke voorzieningen ook in 2040 aansluiten bij de groei van onze gemeente, bij de veranderende behoeften van onze inwoners én bij de eigenheid van onze dorpen? De vier centrale ambities zijn als volgt uitwerkt:

Een inclusief voorzieningenniveau dat meebeweegt

Voorzieningen zijn meer dan gebouwen: het zijn plekken van ontmoeting, ontwikkeling, ontspanning en ondersteuning. Ze dragen bij aan het gemeenschapsgevoel in onze dorpen en buurtschappen. We zetten daarbij in op een inclusieve benadering: voorzieningen moeten toegankelijk zijn voor iedereen, ongeacht leeftijd, achtergrond, inkomen of mobiliteit. Dit geldt niet alleen fysiek, maar ook sociaal en communicatief: informatie moet helder zijn, kosten voor deelname mogen geen barrière vormen en activiteiten moeten herkenbaar en uitnodigend zijn voor uiteenlopende doelgroepen.

“We zetten in op inclusieve, samenhangende, toekomstbestendige voorzieningen die aansluiten bij de identiteit van de dorpen”

De samenstelling van onze bevolking verandert: er komen meer jonge gezinnen, het aantal ouderen groeit, en leefstijlen worden diverser. We stemmen de omvang en aard van voorzieningen daarom af op demografische en maatschappelijke ontwikkelingen, met inclusiviteit als mindset. We kijken daarbij naar leeftijden en huishoudtypen, maar ook naar leefstijlkenmerken: wat mensen belangrijk vinden, hoe ze zich willen ontwikkelen, ontmoeten of bewegen. Waar de één actief gebruik maakt van een sportvereniging of dorpshuis, ervaart een ander drempels of voelt zich minder aangesproken tot het gebruik van maatschappelijke voorzieningen. Dit doen we gebiedsgericht – elk dorp en elke wijk kent zijn eigen context en opgave. Zo kunnen we zorgen voor een samenhangend netwerk van voorzieningen dat meebeweegt met de behoeften van een groeiende en veranderende samenleving. Meewegen betekent soms ook het aanpassen of afbouwen van voorzieningen als de behoeften veranderen en/of de middelen beperkt zijn. Daarbij blijven we het uitgangspunt van inclusiviteit hanteeren: we zoeken altijd naar alternatieven en streven ernaar dat iedereen toegang houdt tot passende voorzieningen.

Samenhang als kracht, multifunctionaliteit als basis

In Zuidplas geloven we in de kracht van samenhang. Voorzieningen krijgen meer betekenis wanneer ze niet op zichzelf staan, maar deel uitmaken van een netwerk. Door functies en subdomeinen slim te combineren – onderwijs,

sport, cultuur, zorg en welzijn – ontstaan plekken die meerdere doelgroepen verbinden. Denk aan een school die ook plek biedt aan kinderopvang, sportverenigingen of buurtactiviteiten. Of aan een dorpshuis dat fungeert als bibliotheek, werkplek, inloopvoorziening én cultuurpodium. Multifunctionele voorzieningen dragen bij aan ontmoeten, ontwikkelen en ondersteunen binnen één netwerk, en dragen zo bij aan een sterke sociale basis zoals is verbeeld in het 'Achtje van Zuidplas'^[4]. De dorpshuizen Swanla en Op Moer zijn daar in onze gemeente mooie voorbeelden van. Waar dat mogelijk is brengen we om die reden voorzieningen samen op één locatie. We willen de multifunctionaliteit verder vergroten door de huidige voorzieningen - waar mogelijk - intensiever te laten gebruiken. Bij over- en ondercapaciteit van gemeentelijke accommodaties maken we afspraken met gebruikers om het gebruik te optimaliseren.

Deze multifunctionaliteit is niet alleen wenselijk, maar noodzakelijk. In een groeiende gemeente moeten we efficiënt omgaan met ruimte en middelen. Daar zetten we in op maximale beschikbaarheid en multifunctioneel gebruik van door de gemeente gefinancierd vastgoed. We maken bij investeringen in gebouwen bewuste keuzes, waarbij maatschappelijke kwaliteit centraal staat.

[4] Bron: Integrale visie sociaal-maatschappelijk domein (zie 3.1 Wat is het sociaal-maatschappelijk domein?)

Ons maatschappelijk vastgoed willen we zo efficiënt, toegankelijk en toekomstbesteding mogelijk inzetten. Nieuwbouw of renovatie gebeurt zoveel mogelijk volgens het principe: één gebouw, meerdere functies, flexibel inzetbaar, duurzaam in gebruik en voorbereid op toekomstige klimaat- en energie-eisen. We maken het ook mogelijk dat voorzieningen verplaatsbaar zijn als de bevolkingssamenstelling daar om vraagt – bijvoorbeeld in nieuwbouwwijken.

Voorzieningen als fundament voor positieve gezondheid

Maatschappelijke voorzieningen zijn essentieel voor het welzijn van onze inwoners. Ze dragen bij aan het opbouwen en versterken van de sociale basis, het bevorderen van lichamelijke beweging en het ondersteunen van mentaal welbevinden. We benaderen voorzieningen vanuit het brede perspectief van positieve gezondheid: gezondheid gaat niet alleen over het voorkomen van ziekte, maar ook over meedoen, zingeving, kwaliteit van leven en veerkracht. Daarom ontwerpen en programmeren we voorzieningen die ontmoeting, ontspanning, educatie en sport stimuleren. Zo versterken maatschappelijke voorzieningen niet alleen de leefbaarheid van onze dorpen, maar ook de vitaliteit en veerkracht van onze gemeenschap als geheel.

In het dorp wat nodig is, centraal wat mogelijk is

De schaal waarop we maatschappelijke voorzieningen realiseren verschilt per functie en doelgroep. Sommige voorzieningen zijn onmisbaar in elke dorpskern, terwijl andere voorzieningen een gemeentebrede functie vervullen. We hanteren daarbij een onderscheid van vier niveaus:

1. **Noodzakelijke voorzieningen per dorpskern:** op basis van een wettelijke taak, zoals onderwijshuisvesting of een bibliotheekvoorziening;
2. **Basisvoorzieningen per dorpskern:** denk hierbij aan sportvelden, dorpshuizen, huisartspraktijken of kinderopvang.
3. **Gemeentebrede voorzieningen:** denk hierbij aan voortgezet onderwijs, een zwembad of een theater. Dit type voorziening hoeft niet in iedere dorpskern aanwezig te zijn. Het is in één van de dorpskernen aanwezig en bedient daarmee de hele gemeente.
4. **Regionale voorzieningen:** dit zijn voorzieningen die een breder bereik hebben dan de eigen gemeente, bijvoorbeeld grote sportcomplexen of bepaalde culturele voorzieningen. Dit werkt twee kanten op: inwoners uit Zuidplas maken gebruik van voorzieningen in buurgemeenten en andersom maken inwoners uit de regio gebruik van bepaalde voorzieningen in Zuidplas.

In de verdeling van functies zoeken we steeds het juiste schaalniveau, afgestemd op bereikbaarheid, voorkeuren van inwoners en de identiteit van het dorp. De dorpen en wijken in Zuidplas zijn uniek, waardoor de maatschappelijke opgave per dorpskern en/of op wijkniveau verschilt. Door deze verschillen inzichtelijk te maken, kan het voorzieningenniveau gericht(er) worden afgestemd op de situatie per dorpskern. Om die reden zetten we in op lokaal (dorps)maatwerk. Dit geldt voor de vier bestaande dorpen en in de toekomst ook voor Cortelande.

De voorkeur gaat uit naar voorzieningen dichtbij huis – zeker voor mensen die minder mobiel zijn (zoals ouderen, kinderen of mensen met een beperking). Vanuit het participatietraject is bijvoorbeeld aangegeven dat ouderen voorzieningen, zoals een huisartspraktijk of een apotheek, op loopafstand nodig hebben en/of die gemakkelijk te bereiken zijn met openbaar vervoer. We zetten daarom in op goede spreiding én bereikbaarheid, met veilige routes, logische combinaties en verbindingen tussen voorzieningen.

Tegelijkertijd beseffen we dat niet alles overal kan. Daarbij houden we steeds oog voor haalbaarheid, betaalbaarheid: we wegen zorgvuldig af wat noodzakelijk en wenselijk is binnen de beschikbare middelen, zodat het voorzieningenniveau duurzaam en realistisch blijft.

Bouwen aan gemeenschappen begint met maatschappelijke voorzieningen

Bij grootschalige gebiedsontwikkeling nemen we maatschappelijke voorzieningen vanaf de start integraal mee in de planvorming. Voorzieningen zoals scholen, kinderopvang, sportlocaties, dorpshuizen en eerstelijnszorg zijn geen sluitpost, maar randvoorwaardelijk voor een gezonde, sociale en leefbare omgeving. Ze vormen de fysieke basis van de sociale infrastructuur en dragen bij aan ontmoeting, participatie, ontwikkeling en ondersteuning.

Bij de inrichting van nieuwe wijken, of een volledig nieuw dorp zoals Cortelande, denken we tijdig na over het gewenste voorzieningenniveau, de ruimtelijke inpassing, de fasering én de tijdelijke alternatieven in de eerste jaren. Dit vraagt om samenwerking tussen het ruimtelijke en sociaal-maatschappelijk domein om heldere ruimtereserveringen en financiële kaders in de planvorming mee te nemen. Zo bouwen we aan vitale dorpen en buurten waarin iedereen zich welkom, gezien en ondersteund voelt.

Ruimte voor tijdelijke en veranderende behoeften

De vraag naar een voorziening kan tijdelijk zijn – bijvoorbeeld door een piek in het aantal jonge kinderen in een bepaalde (nieuwbouw)wijk. We willen die dynamiek kunnen opvangen. Daarom houden we ruimte voor tijdelijke én verplaatsbare

voorzieningen, zoals flexibele of modulaire units of gedeelde ruimtes in scholen of sportaccommodaties. Dat vraagt om slim ontwerp, goede samenwerking en duidelijke afspraken over beheer. Bij het inzetten van tijdelijke voorzieningen letten we op verplaatsbaarheid, kosteneffectiviteit en multifunctioneel gebruik, zodat ze mee kunnen bewegen met de fase van een wijk of veranderende bevolkingssamenstelling.

Ook verandert de maatschappelijke behoefte aan voorzieningen over de tijd. Daarom maken we voorzieningen 'aanpasbaar': in gebruik, functie én doelgroep. Wat vandaag werkt, kan morgen transformeren – zonder dat er opnieuw moet worden gebouwd of gesloopt.

Voorzieningen maken we samen: de rol van de gemeente geduid

De gemeente is niet altijd primair verantwoordelijk voor het realiseren van maatschappelijke voorzieningen, maar speelt bij veel voorzieningen wel een rol. En dat geldt ook voor onze maatschappelijke partners. In deze visie onderscheiden we vier rollen voor de gemeente: regisseren, faciliteren, stimuleren en uitvoeren.

Afhankelijk van het type voorziening en de situatie kiezen we een passende rol of een combinatie daarvan:

- **Regisseren:** de gemeente neemt de leiding, stuurt op samenhang en maakt afspraken over samenwerking en resultaat. Dit gebeurt vooral als het wettelijke taken betreft, zoals bij de huisvesting van scholen.
- **Faciliteren:** in deze rol ondersteunen we initiatieven van maatschappelijke of commerciële partijen door een bijdrage te leveren aan het creëren van randvoorwaarden (juridisch, financieel en/of ruimtelijk).
- **Stimuleren:** we moedigen de ontwikkeling van voorzieningen aan die bijdragen aan onze maatschappelijke doelen, bijvoorbeeld door het initiëren van samenwerkingen of te ondersteunen.
- **Uitvoeren:** in sommige gevallen hebben we een uitvoerende rol, bijvoorbeeld omdat we eigenaar zijn van bepaald maatschappelijk vastgoed of een sportpark.

De rol van de gemeente verschilt per type voorziening:

- **Noodzakelijke voorzieningen:** de gemeentelijke rol komt hierbij primair voort uit een wettelijke taak. Bijvoorbeeld als het gaat om de huisvesting van primair onderwijs. We nemen dan vooral een regisserende rol: we zorgen dat er voldoende aanbod en kwaliteit is.
- **Basisvoorzieningen per dorpskern, gemeentebrede en regionale voorzieningen:** het gaat hier om voorzieningen die we realiseren op basis van een gemeentelijke ambitie. Dit zijn voorzieningen die niet wettelijk verplicht zijn, maar waar de gemeente in investeert of aan bijdraagt vanuit beleidskeuzes of maatschappelijke doelen – zoals sportaccommodaties (binnen en buiten), dorpshuizen of cultuurvoorzieningen. We hebben dan vooral een faciliterende en/of stimulerende rol: we zorgen voor de randvoorwaarden en/of we werken samen met maatschappelijke partners voor exploitatie en beheer.

Sommige voorzieningen ontstaan op initiatief van maatschappelijke of commerciële partijen, zoals kinderopvangorganisaties, eerstelijnszorgpartijen of private sportaanbieders. De gemeente speelt hier vooral een faciliterende rol door bijvoorbeeld mee te denken over ruimtelijke inpassing, toegankelijkheid of het verbinden van initiatieven. We zijn echter niet verantwoordelijk voor de financiering of uitvoering.

Goede samenwerking vanuit de juiste rol is essentieel. Samen maken we voorzieningen mogelijk die passen bij de opgaven van vandaag en de samenleving van morgen. Maatschappelijke organisaties zijn hierin onmisbaar: zij geven inhoud, dragen zorg voor het dagelijks gebruik en creëren maatschappelijke meerwaarde. We zien hen onder andere als partners in programmering, beheerders en exploitanten, initiatiefnemers en onmisbare schakels in de sociale basis.

3. Beleidsuitgangspunten per subdomein

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk werken we onze visie verder uit naar concrete uitgangspunten per subdomein. Hiermee maken we de vertaalslag van ambities en thema's naar de praktijk van maatschappelijke voorzieningen. We richten ons op vijf subdomeinen: onderwijs, sport, cultuur en welzijn, zorg en gezondheid, en spelen en ontmoeten. Met deze uitwerking geven we invulling aan onze ambitie voor inclusieve, samenhangende en toekomstbestendige voorzieningen, passend bij de identiteit van onze dorpen.

3.2 Beleidsuitgangspunten per subdomein

Voor de vijf subdomeinen zijn de uitgangspunten als volgt uitgewerkt.

Subdomein sport (accommodaties)

We zetten per dorpskern in op toekomstbestendige binnen- en buiten sportaccommodaties die aansluiten bij de behoeften van verschillende doelgroepen

Sport en bewegen zijn essentieel voor een gezonde samenleving. Accommodaties (gebouwen en velden) maken dit mede mogelijk. We vinden het belangrijk dat iedereen, individueel of in verenigingsverband, kan (blijven) sporten. Als gemeente willen onze inwoners een goede infrastructuur (blijven) bieden

voor sport en bewegen die aansluit op de behoeften van onze inwoners.

Speerpunten

- In elke dorpskern streven we naar goed toegankelijke binnen- en buitensportaccommodaties die passen bij de lokale behoeften. De accommodaties - als het gemeentelijke accommodaties betreft - worden zo veel als mogelijk multifunctioneel ingericht, zodat ze gebruikt kunnen worden door verschillende doelgroepen en voor meerdere (sport)activiteiten. We stimuleren qua multifunctionaliteit het breder inzetten van de clubgebouwen/kantines van de sportverenigingen voor andere maatschappelijke doeleinden, zodat ze ook ruimte bieden aan andere (wijkgerichte) activiteiten. Idealiter worden binnen- en buitensportaccommodaties flexibel gedeeld tussen verenigingen, scholen en andere maatschappelijke partners.
- Bij grootschalige gebiedsontwikkelingen reserveren we tijdig voldoende ruimte voor sportvoorzieningen, aansluitend op de verwachte bevolkingsgroei.
- Bestaande accommodaties worden verder verduurzaamd en aangepast en moderne onderwijs- en sportbehoeften, met flexibele indeling en duurzame materialen.
- We streven ernaar om sportaccommodaties goed bereikbaar te maken, met veilige fiets- en wandelroutes.
- Onze sportparken ontwikkelen we verder tot meer open,

multifunctionele plekken voor ongeorganiseerde sport en ontmoeting. Een multifunctioneel sportpark is breder van opzet en kan open elementen bevatten, maar is niet per definitie volledig openbaar toegankelijk. We zetten in op het ontwikkelen van multifunctionele sportparken met ook ruimte voor open sportvoorzieningen.

- We pakken een regierol: door vraag en aanbod periodiek in kaart te brengen, samen met sportverenigingen en andere maatschappelijke partners, blijven we werken aan een sportinfrastructuur die meegroeit met de behoefte(n) van onze inwoners en verenigingen.

Subdomein sport (openbare ruimte)

We zetten in op een beweegvriendelijke leefomgeving voor jong en oud via sporten, bewegen en recreëren in de openbare buitenruimte

Hoewel veel inwoners in Zuidplas lid zijn van een sportvereniging, blijft de deelname aan ongeorganiseerd sporten achter bij landelijke trends. Tegelijkertijd groeit juist deze vorm van bewegen – zoals hardlopen, wandelen, bootcamp, fietsen en fitness in de openbare ruimte – landelijk het sterkst. De behoefte aan laagdrempelige en flexibele sport- en beweegmogelijkheden neemt toe, mede door een veranderende leefstijl en meer focus op individuele gezondheid. We streven

daarom naar een openbare ruimte waar mensen elkaar ontmoeten, sporten en ontspannen. Het stimuleren van sport en bewegen in de buitenruimte draagt ook bij aan preventie, gezondheid en het vergroten van sociale betrokkenheid. Dit sluit aan bij het gedachtegoed van positieve gezondheid, waarin meedoen en mentaal welbevinden net zo belangrijk zijn als fysieke gezondheid.

Speerpunten

- Bij de inrichting van de leefomgeving willen we nadrukkelijk(er) afwegen hoe deze kan bijdragen aan een gezonde leefstijl. Bijvoorbeeld door het realiseren van hardlooproutes, beweegplekken, sport- en speeltoestellen en functionele verbindingen tussen wijken en groen- water- gebieden. Bewegingsplekken worden zoveel als mogelijk ontworpen voor verschillende leeftijden en doelgroepen (rekening houdend met de fysieke mogelijkheden), logisch verspreid over de wijken en dorpen.
- Bij herinrichting van wijken en gebiedsontwikkelingen wordt vanaf het begin ruimte gemaakt voor bewegen en sporten in de openbare ruimte. We streven daarbij naar logische verbindingen tussen sportplekken, parken en water- en groenzones.
- We pakken een regierol: bij ruimtelijke ontwikkelingen en herinrichting van de openbare ruimte voor voldoende ruimte voor beweging en sport, en stemmen dit af op de

behoeften van verschillende doelgroepen. Dit betekent dat we ambities op het gebied van sport en gezondheid actief integreren in ruimtelijke plannen, woningbouwplannen en de omgevingsvisie.

- We zorgen dat de bestaande plaatsen in de buitenruimte die zich uitstekend lenen voor sporten en bewegen, beter herkenbaar en meer toegankelijk worden. We zetten in op het bevorderen en stimuleren van het gebruik ervan.

Subdomein cultuur en welzijn

Elke dorpskern heeft ten minste één laagdrempelige, multifunctionele ontmoetingsplek (dorpshuisfunctie) waar inwoners van verschillende doelgroepen terecht kunnen voor een zo breed mogelijk aanbod aan activiteiten

Een fysieke ontmoetingsplek in elke dorpskern draagt bij aan het versterken van de sociale basis. We weten op basis van eerder opgestelde beleidstukken^[5] dat inwoners waarde hechten aan de beschikbaarheid van een plek in hun eigen dorpskern en buurtschap waar activiteiten plaatsvinden, ook al maken zij er zelf niet altijd gebruik van. Een breed activiteitenaanbod voor uiteenlopende doelgroepen wordt daarbij belangrijk gevonden, met name jongeren en ouderen. Dit zijn

[5] Zie *Kaders voor dorpshuisfunctie*

groepen die vaker tijd en behoefte hebben aan sociale, culturele of informele ontmoetingsactiviteiten. Dit sluit ook aan bij de Cultuurvisie waarin als uitgangspunt het belang van het bieden van een ruimte voor culture organisaties (cultuurhuis of -cluster) is opgenomen. En het sluit aan bij streven uit de integrale visie naar een samenleving waarin elke inwoner mee kan doen en waarbij maatschappelijke voorzieningen bijdragen aan de sociale basis van inwoners en preventie van sociaal isolement.

Speerpunten

- In iedere dorpskern stimuleren we dat er een herkenbare ontmoetingsplek met een dorpshuisfunctie is, tenzij die behoefte er in de betreffende kern niet is. Een locatie met een dorpshuisfunctie is voor alle doelgroepen toegankelijk, fysiek en sociaal. De dorpsfunctie valt te omschrijven als een laagdrempelige, multifunctionele voorziening die ruimte biedt aan sociale, culturele, educatieve en ontmoetingsgerichte activiteiten. Afgestemd op de behoefte van inwoners in de betreffende kern.
- We gaan bij het realiseren van een locatie met een dorpshuisfunctie uit van maatschappelijke betrokkenheid en inzet. Er dient vanuit partners en inwoners inzet en draagvlak te zijn om een dorpshuisfunctie te realiseren. Inwoners en partners geven uiteindelijk ook concrete invulling aan eraan.

- De functie draait niet om het gebouw zelf, maar om de ontmoeting, het aanbod van activiteiten en de versterking van de sociale cohesie. De invulling verschilt per dorp en buurtschap, afhankelijk van de lokale behoefte, demografie en sociale structuur.

Per dorpskern streven we naar een bibliotheekvoorziening die minimaal invulling geeft aan één van de wettelijke bibliotheektaken

Een bibliotheek vervult een belangrijke maatschappelijke functie als laagdrempelige ontmoetingsplek waar iedereen toegang heeft tot informatie, educatie en cultuur. Ook op het gebied van persoonlijke ontwikkeling, ontmoeting en ondersteuning is een belangrijke voorzieningen, bijvoorbeeld als het gaat om het bieden van taallessen en hulp bij het ontwikkelen van digitale vaardigheden. Zoals in de Cultuurvisie als uitgangspunt is geformuleerd, beschouwen we de bibliotheek als een knooppunt van kennis, contact en cultuur in onze samenleving.

De dienstverlening van de bibliotheek vindt plaats op basis van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (WSOB), waarin staat dat elke openbare bibliotheek ten minste invulling geeft aan vijf kernfuncties: (1) kennis en informatie, (2) ontwikkeling en educatie, (3) lezen en literatuur, (4) kunst en cultuur en (5) ontmoeting en debat. Vanaf 2026 wordt een wettelijke

zorgplicht in deze wet opgenomen: gemeenten moeten dan ten minste een volwaardige bibliotheekvoorziening aanbieden.

Speerpunten

- Ons uitgangspunt is dat in Zuidplas in elke dorpskern minimaal één van deze functies wordt ingevuld en minimaal een centrumvoorziening (een locatie waar meerdere functies wordt ingevuld). Dit is geen doel op zich: we geven hier pas invulling aan als dit voorziet in een behoefte binnen een dorpskern.
- We proberen qua omvang en programmering flexibel aan te sluiten bij de behoeften per dorpskern. Met andere woorden: de omvang en invulling van de bibliotheekvoorziening zal per dorpskern verschillen.
- We borgen als gemeente – in de rol van regisseur – dat in samenwerking met maatschappelijke partners ten minste een wettelijke bibliotheekfunctie per kern wordt ingevuld, afgestemd op de locatie per dorpskern.

We streven ernaar in elke dorpskern een laagdrempelige inlooplocatie aan te bieden voor inwoners met een hulp- of ondersteuningsvraag

We vinden het belangrijk dat iedere inwoner met een hulp- of ondersteuningsvraag tijdig en passend toegang heeft tot ondersteuning, bijvoorbeeld tot Wmo, jeugdhulp en/of welzijnsdiensten.

In elke dorpskern willen we daarom laagdrempelig, herkenbaar en dichtbij de toegang organiseren, zodat inwoners zich vrij voelen om hulp te zoeken wanneer dat nodig is. Daarom zetten we in op het realiseren van een inlooplocatie in elke dorpskern die goed en fysiek makkelijk toegankelijk en bereikbaar is.

Speerpunten

- We zetten in op een combinatie van centrale en decentrale toegangspunten. Er komt één centrale locatie waar specialistische kennis, coördinatie en regie samenkomen. Daarnaast wordt elk dorp voorzien van een laagdrempelig en herkenbaar inlooplocatie, zodat ondersteuning altijd dichtbij is, ook voor minder mobiele inwoners.
- Deze decentrale toegangspunten worden zoveel mogelijk ondergebracht in bestaande multifunctionele accommodaties. We koppelen deze locaties aan plekken met een inhoudelijke logische verbinding, zoals: huisartspraktijken of sportaccommodaties. Dit stimuleert samenwerking tussen verschillende partners en maakt gebruik van bestaand (ontmoetings)plekken. Hierdoor worden inwoners beter en sneller geholpen bij hun hulpvraag.
- In de rol van regisseur dragen wij bij aan de totstandkoming van laagdrempelige inlooplocaties in elke dorpskern. We creëren de randvoorwaarden, zodat inwoners dichtbij huis ondersteuning kunnen vinden.

Subdomein onderwijs

We investeren in toekomstbestendige en inclusieve onderwijshuisvesting

Scholen zijn in toenemende mate multifunctionele plekken in onze kernen waar onderwijs, opvang, zorg, welzijn en ontmoeting kunnen samenkomen. Het zijn sociale knooppunten en belangrijke onderdelen van de sociale en fysiek infrastructuur. Zoals in ons integraal huisvestingsplan (IHP) staat, zetten we als gemeente in op duurzame, flexibele schoolgebouwen die zijn ingebed in de wijk en ruimte bieden voor samenwerking met maatschappelijke partners op het gebied van kinderopvang, jeugdhulp, sport en cultuur. Schoolgebouwen zijn dan ook meer dan onderwijsplekken: ze dragen bij aan de ontwikkeling van kinderen, aan ontmoeting in de wijk, en aan kansengelijkheid.

Speerpunten

Op basis van het IHP en de Visie op onderwijs, hanteren we de volgende uitgangspunten:

- We streven naar schoolgebouwen die ruimte bieden aan samenwerking tussen onderwijs en kinderopvang (zoals in Integrale Kindcentra – IKC's).

- Schoolgebouwen - inclusief sport of gymzalen voor bewegingsonderwijs - zijn flexibel inzetbaar om in te spelen op veranderende leerlingaantallen of andere maatschappelijke functies.
- Schoolgebouwen zijn duurzaam en inclusief, met een hoge gebruikskwaliteit voor leerlingen én andere gebruikers. Gebouwen worden zo ontworpen dat zo ook buiten schooltijden gebruikt kunnen worden.
- Het streven naar toegankelijke en toekomstbestendige onderwijshuisvesting gaat niet alleen om nieuwbouw, maar ook om renovatie, medegebruik en slimme koppelingen met andere voorzieningen in de wijk.
- De gemeente heeft een rol als regisseur door de wettelijke zorgplicht voor onderwijshuisvesting. We zijn daarmee verantwoordelijk voor nieuwbouw, uitbreiding en vervanging van schoolgebouwen voor het primair en voortgezet onderwijs.

In Zuidplas streven we naar volledig voortgezet onderwijs

We streven naar volledig en gevarieerd aanbod van voortgezet onderwijs binnen onze eigen gemeentegrenzen. De focus ligt daarbij op volledig voortgezet onderwijs voor mavo, havo en vwo. Door dit te realiseren worden reistijden voor leerlingen beperkt, ontstaat er een betere aansluiting op de lokale

samenleving en kunnen kinderen langer in hun vertrouwde omgeving blijven opgroeien. Daarnaast sluit dit aan bij de groeiambities in Zuidplas en het uitgangspunt dat we voorzieningen willen laten meegroeien met de bevolkingsgroei.

Speerpunten

- We denken met schoolbesturen mee over een passende en geschikte locatie (bestaand, nieuwbouw of andere gebouwen) voor volledig voortgezet onderwijs in Zuidplas.
- We verkennen of andere maatschappelijke functies gekoppeld kunnen worden aan de VO-locatie.

We zetten in op het faciliteren van voldoende kinderopvang in onze kernen

Kinderopvang is een belangrijke voorziening die bijdraagt aan de ontwikkeling van kinderen en het ondersteunen van gezinnen bij het combineren van werk en zorg. Met kinderopvang doelen we in deze visie op drie^[6] vormen: peuteropvang, buitenschoolse opvang en kinderopvang. Hoewel gemeenten hierin geen wettelijke taak hebben, erkennen we het maatschappelijk belang van toegankelijke, kwalitatief goede en goed gespreide kinderopvang in onze dorpen.

[6] Ook gastouderopvang valt onder kinderopvang en heeft een belangrijke maatschappelijke functie. Deze vorm valt echter buiten de scope van deze visie.

Als gemeente zien we kansen in de samenwerking tussen kinderopvang en onderwijs, bijvoorbeeld binnen integrale kindcentra (IKC's), waar onderwijs, opvang en zorg elkaar versterken. Bij het realiseren van nieuwe scholen kijken we dan ook nadrukkelijk per project wat de mogelijkheden zijn.

Speerpunten

- Als gemeente zien we kansen in de samenwerking tussen kinderopvang en onderwijs, bijvoorbeeld binnen integrale kindcentra (IKC's), waar onderwijs, opvang en zorg elkaar versterken. Bij het realiseren van nieuwe scholen kijken we dan ook nadrukkelijk per project wat er is mogelijk is.
- We kiezen voor een faciliterende rol, omdat we geen wettelijke taak hebben in het realiseren van kinderopvang. We denken mee over mogelijke nieuwe locaties voor extra capaciteit en waar mogelijk creëren we passende randvoorwaarden. Als gemeente hebben we wel een wettelijke verantwoordelijkheid voor het toezicht op de kwaliteit van kinderopvang.

We faciliteren waar mogelijk in voldoende eerstelijnszorgvoorzieningen in elke dorpskern

Subdomein gezondheidszorg

Eerstelijnszorg is voor inwoners vaak de eerste stap bij gezondheidsvragen en het speelt een belangrijke rol in preventie, vroegsignalering en zelfredzaamheid. Goede toegang tot huisartsen, fysiotherapeuten, verloskundigen en apotheken draagt in belangrijke mate aan de ervaren leefkwaliteit en gezonde samenleving.

Speerpunten

- Bij grootschalige ontwikkelingen of transformatiegebieden uit de Gebiedspaspoorten, zetten we in op het reserveren van ruimte voor huisartspraktijken en andere eerstelijnszorgvoorzieningen, zoals apotheken of fysiotherapie.
- Daarbij stimuleren van clustering van deze zorgfuncties. Hiermee versterken we de samenwerking en vergroten we de toegankelijkheid. Waar mogelijk combineren we zo ook met andere maatschappelijke functies, waardoor plekken ontstaan voor gezondheid, welzijn en ontmoeting.
- We zijn als gemeente faciliterend: de gemeente ondersteunt en creëert waar mogelijk voorwaarden, maar heeft geen directe sturings- of zorgplicht.

In elke dorpskern zorgen we voor een laagdrempelige en toegankelijke CJG-locatie

We streven ernaar dat in elk van onze dorpskernen een goed toegankelijke locatie van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) aanwezig is. Dit draagt bij aan een sterke infrastructuur op dorpsniveau voor preventie, ondersteuning en opvoedadvies. Het CJG is namelijk een belangrijke toegangspoort voor jeugdgezondheidszorg en opvoedondersteuning. Een goed bereikbare en herkenbare fysieke locatie maakt het voor ouders, kinderen en jongeren eenvoudig(er) om tijdig ondersteuning te zoeken.

Speerpunten

- Als gemeente geven we invulling aan het beleid en zorgen we in samenwerking met uitvoeringspartners (voornamelijk GGD Hollands Midden) voor een integraal en laagdrempelig aanbod. Op basis van de Wet publieke gezondheid (Wpg, artikel 5) zijn gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering van de jeugdgezondheidszorg (JGZ). Hoewel de Wpg niet expliciet het opzetten van CJG voorschrijft, is deze voorziening in de praktijk essentieel voor de uitvoering van de JGZ-taken.

“Per domein bepalen we wat nodig is om ontmoeting, beweging, ontwikkeling en gezondheid te stimuleren”

4. Analyse huidig voorzieningenniveau

4.1 Inleiding

Om te komen tot een passend aanbod van maatschappelijke voorzieningen is het belangrijk om eerst goed zicht te hebben op de huidige situatie. Dit hoofdstuk geeft een analyse van het huidige voorzieningenniveau. Het in beeld brengen van het huidige aanbod helpt ons vast te stellen waar knelpunten zitten, welke voorzieningen onder druk staan en waar juist kansen liggen voor verbetering. Voor deze analyse maken we gebruik van het Referentiebeeld maatschappelijke voorzieningen 2021-2023, de Gebiedspaspoorten, actuele lokale en landelijke gegevens en inzichten uit gesprekken met partners.

4.2 Huidige voorzieningenniveau en bestaande capaciteit

In onderstaande tabel volgt een schematisch overzicht van het huidige voorzieningenniveau (peildatum kwartaal 2 2025). De voorzieningen zijn geordend op basis van de vier niveaus die we in deze visie onderscheiden: (1) noodzakelijk voorzieningen, (2) basisvoorzieningen per dorpskern, (3) gemeentebrede voorzieningen en (4) regionale voorzieningen. Daarbij is gekeken naar hoeveel er van een bepaald type voorziening aanwezig is in Zuidplas. In bijlage 3 staat een uitgebreidere variant van deze tabel waarin ook het aantal m²'s benoemd is.

Tabel 2: overzicht huidig gemeentelijk voorzieningenniveau

	Voorziening	Moordrecht	Nieuwerkerk a/d IJssel (inclusief Ver Hitland)	Zevenhuizen (inclusief Oud Verlaat)	Moerkapelle	Totaal Zuidplas
Noodzakelijk	Basisscholen (aantal locaties)	3	10	5 (incl. 1 Oud Verlaat)	2	20
	CJG (aantal en A/B locatie)	1 (B)	1 (A)	1 (B)		3
Basisvoorzieningen per dorpskern	Subdomein sport (accommodaties)					
	Sporthallen (aantal)	1 (Sporthal De Zuidplas)	2 (Parkzoomhal) (De Kleine Vink)	1 (Sporthal Swanla)	1 (Sporthal Op Moer)	5
	Gymzalen (aantal)	1 (De Zuidplas)	5 (Esse Zoom, Van Beethovenlaan, Kroonruid, Comenius college*)	2 (Swanla) (Nederveenlaan)		8
	Sportvelden (aantal)	Voetbal: 3 Korfbal: 2 Tennis: 6	Voetbal: 7 Korfbal: 3 Hockey: 4 Jeu de boules: 42 (12 binnen- en 30 buitenbanen) Tennis: 8	Voetbal: 4 Tennis: 7 Padel: 9 binnen- en 7 buitenbanen	Voetbal: 3 Tennis: 5	Voetbal: 17 Korfbal: 5 Hockey: 4 Tennis: 26 Padel: 16

	Voorziening	Moordrecht	Nieuwerkerk a/d IJssel (inclusief Ver Hitland)	Zevenhuizen (inclusief Oud Verlaat)	Moerkapelle	Totaal Zuidplas
Basisvoorzieningen per dorpskern	Subdomein sport en bewegen (openbare ruimte)					
	Speelplekken	33	78	37	19	167
	Sport- en beweegvoorzieningen:	8 Trapveld: 1 Jeu des boulesbaan: 2 Beweegtoestel**: 4 Multicourt: 1	13 Skatebanen: 2 Multicourt: 5 Trapveld: 3 Pannakooi: 2 Tafeltennistafel: 1	5 Voetbalkooi: 1 Trapveld: 1 Oud-Verlaat: Trapveld: 1 Basketbalpaal: 1 Tafeltennistafel: 1	1 Multifunctionele rolschaatsbaan: 1	27
	Schaats-/ijsbaan***	1	1 (in Hitland)	1		3
	Subdomein cultuur en welzijn					
	Ontmoetingsplekken (aantal dorp- of buurthuizen)	3 (JWF-gebouw) (Turfhuis) (Dorpshuis a/d IJssel)	2 (Het Blok) (Buurthuis Ver Hitland)	2 (Swanla) (De Vierkap)	1 (Op Moer)	7
	Bibliotheek	1 (in Het Turfhuis)	1 (in De Batavier)	1 (in Swanla)		3
	Muziekschool:		1 (MOZ-Art)	1 (in Swanla)		2
	Scouting (locaties)	1	2			3
	Subdomein onderwijs en kinderopvang					
	Kinderopvang (aantal plekken, VVE en KDV)	127 VVE 56 KDV	80 VVE 257 KDV	135 VVE 136 KDV	32 VVE 0 KDV	374 VVE 449 KDV
	BSO (aantal plekken)	121	510	308	79	1018 BSO
	Subdomein gezondheidszorg					
	Huisarts (aantal praktijken + fte)	3 (6 fte)	6 (9,4 fte)	2 (4 fte)	1 (3 fte) 235 m²	12
	Apotheken (aantal)	1	2	1	1 (uitdeelpost)	4

	Voorziening	Moordrecht	Nieuwerkerk a/d IJssel (inclusief Ver Hitland)	Zevenhuizen (inclusief Oud Verlaat)	Moerkapelle	Totaal Zuidplas
Gemeente-brede voorzieningen	Subdomein onderwijs					
	Voortgezet onderwijs		2 (Thorbecke & Comenius)			2
	Subdomein sport (accommodaties)					
	Gemeentelijk binnenzwembad (aantal + zwembadwater)	1 (De Zuidplas)	1 (Het Polderbad)			2
	Gemeentelijk buitenzwembad (aantal + zwembadwater)		1 – Het Polderbad			1
	Subdomein sport en bewegen (openbare ruimte)					
	Trimparcours****		1****			
	Subdomein cultuur en welzijn					
	Theater			1 (in Swanla)		
	Hertenkamp		1			
	Kinderboerderij	1 (onderdeel zorginstelling)	1 (onderdeel van zorginstelling)			
	Recreatieve voorziening – kegelbaan				Kegelbaan Op Moer	
Regionale voorzieningen				Roeibaan (Willem Alexander Baan), o.a. 2km roeibaan		

* Betreft één sportzaal die de ruimte heeft van twee gymzalen

** Onderdeel van de in 2024 geopende beweegroute in Moordrecht

*** Schaats-/ijsbanen: in Moordrecht betreft dit een tijdelijke schaatsbaan op een parkeerplaats. In Zevenhuizen betreft dit een landijsbaan in de Heppingarde. Deze locaties kunnen onder water gezet worden als er vorst is.

**** Trimparcours: betreft hardloop- en trimroute in Park Hitland

4.3 Kwaliteit en functionaliteit

Als we de ambities uit de visie en de beleidsuitgangspunten per subdomein koppelen aan het huidige voorzieningenniveau, dan vallen een aantal zaken op. Dit beeld staat hieronder beschreven. We concluderen dat maatschappelijke voorzieningen in onze gemeente een essentiële rol vervullen in het dagelijks leven van inwoners, maar er zijn duidelijke signalen van druk, veroudering en onbalans:

1. **Capaciteitsvraagstuk:** veelgebruikte voorzieningen, zoals de dorpshuizen Op Moer en Swanla en binnensportaccommodaties, zijn structureel volgeboekt, met name op piekmomenten. Dit beperkt niet alleen de beschikbaarheid voor inwoners en/of verenigingen, maar ook de ontwikkelmogelijkheden van de organisaties zelf.
2. **Verouderde infrastructuur:** verschillende accommodaties (zoals Het Polderbad of MFC De Zuidplas) zijn veelal 40 jaar of ouder (waarbij vaak de technische levensduur is bereikt) en kampen met gebrekkige toegankelijkheid en inefficiënte indelingen, wat multifunctioneel of intensiever gebruik belemmert.
3. **Veranderende maatschappelijke behoefte:** inwoners zoeken meer verbinding, passende ondersteuning, en voorzieningen dichtbij huis. Vooral jeugd, ouderen en nieuwe inwoners hebben behoefte aan toegankelijke en herkenbare ontmoetingsplekken.

4. Zorgen om toekomstige financiering voorzieningen:

maatschappelijke organisaties geven aan zorgen te hebben over de betaalbaarheid van voorzieningen en vragen de gemeente ook om duidelijkheid over de financiering van voorzieningen.

5. **Nabijheid van voorzieningen verschilt sterk:** landelijk cijfers^[7] laten dat Zuidplas op gemeentelijk niveau met een score van 55,6 lager scoort dan het landelijke gemiddeld van 63 (op een index van 100). Specifiek op wijkniveau zien we grote verschillen: een wijk als Dorrestein in Nieuwerkerk soort bijna maximaal, terwijl een wijk als het Koningskwartier in Zevenhuizen laag (30) scoort. In het participatietraject is door verschillende partners gewezen op het belang van voorzieningen op loopafstand, met name voor senioren.

Aandachtspunten per subdomein

Als we specifiek kijken naar de aandachtspunten per subdomein op basis van de verzamelde data (bestaande gemeentelijke stukken, de participatiebijeenkomsten, interviews met partners en het digitaal inwonerspanel), dan komt het volgende beeld naar voren:

[7] Bron: buurtatlas.vzinfo.nl/#voorzieningen

“Zuidplas heeft waardevolle maatschappelijke voorzieningen, maar druk op bezetting en kwaliteit vraagt om toekomstgerichte keuzes”

Tabel 3: aandachtspunten per subdomein

Subdomein	Aandachtspunten
Sport (accommodaties) – binnen- en buitensport	- De capaciteit van binnensportaccommodaties staat al een aantal jaar onder druk. Vooral tijdens piekuren is er onvoldoende functionele binnensportruimte beschikbaar. Overdag is er juist een lage bezetting van de accommodaties. Het capaciteitsvraagstuk leidt onder andere tot een ledenstop bij een aantal verenigingen. - Er zijn zorgen bij binnensportverenigingen over de betaalbaarheid. Doordat huurlasten van de accommodaties stijgen, moeten meer inkomsten gegeneerd worden (bijvoorbeeld door verhoging contributie van leden). - Het ledenbestand van verschillende binnen- en buitensportverenigingen, met name uit Nieuwerkerk en Zevenhuizen, bestaat voor een aanzienlijk deel uit leden uit Rotterdam Nesseland. - Veel sporthallen en gymzalen zijn functioneel verouderd en niet afgestemd op moderne onderwijs- en sportbehoeften. Er is behoefte bij gebruikers aan grotere, flexibel indeelbare zalen met divers sportmateriaal. - De beheersstichtingen van onze accommodaties hebben ook te maken met de verouderde staat, wat zich bijvoorbeeld vertaalt in stijgende energielasten. Dan kan doorberekend worden in de tarieven naar gebruikers (verenigingen, maatschappelijke organisaties), maar vanuit hun maatschappelijke rol zien ze dit niet altijd als wenselijk. - De huidige opzet van de sportparken is traditioneel: accommodaties zijn vaak specifiek ingericht voor één tak van sport. Er is beperkt multifunctioneel gebruik en er zijn weinig zichtbare verbindingen tussen de faciliteiten van verschillende verenigingen. - Enkele voetbalverenigingen ervaren capaciteitsproblemen. - De zaalsporten die in de winter naar binnen uitwijken (zoals hockey en korfbal) ervaren capaciteitsproblemen. - Zwembaden: voor zowel Het Polderbad (binnen- en buitenbad) als De Zuidplas (binnenbad) geldt dat deze het einde van hun technische levensduur naderen. Afhankelijk van levensverlengende maatregelen is dat in de periode 2030-2035^[8]. - Specifiek ten aanzien van zwemmen: een voorziening waar veel van gebruik gemaakt wordt door onze inwoners, met name het diploma-zwemmen. Jaarlijks zwemmen circa 1.100 kinderen af in De Zuidplas en Het Polderbad (uitgereikte diploma's 2024, A: 693, B: 708 en C: 331).
Sport (openbare ruimte)	Er is voldoende aanbod aan speelplekken en een divers aanbod aan sport- en speelvoorzieningen. Op de score voor beweegvriendelijke gemeente 2024 (70) scoort Zuidplas hoog op de deelindicator 'speelplekken' (93)^[9].

[8] Zie Eindrapport haalbaarheidsonderzoek binnensportaccommodaties (2021)

[9] Bron: www.sportenbewegenincijfers.nl/kaarten/beweegvriendelijkeomgeving

Subdomein	Aandachtspunten
Cultuur en welzijn	• Toegang sociaal domein/welzijn: inlopen kan in de huidige setting maar af en toe en op vaste momenten in de week, zeker in Moordrecht, Zevenhuizen en Moerkapelle. Specifiek voor senioren is er behoefte aan plekken voor ontmoeting en een plek om naartoe te gaan voor hulpvragen. • Een aantal kernen heeft goed functionerende ontmoetingsplekken die fungeren als een centrale ontmoetingsplek met meerdere functies: Swanla in Zevenhuizen, Op Moer in Moerkapelle en De Vierkap in Oud Verlaat. Moordrecht heeft op papier drie van die plekken (het JWF-gebouw, het Turfhuis en het Dorsp huis a/d IJssel), maar om uiteenlopende redenen ontbreekt het aan een goed functionerende locatie met dorpshuisfunctie voor meerdere doelgroepen. • Capaciteit en huisvesting cultuurvoorzieningen: vanuit een aantal cultuurpartners is aangegeven dat de behoefte aan muziek- en cultuur onderwijs in alle dorpen groot is, maar dat er behoefte is aan passende huisvesting. Er is behoefte aan grotere, multifunctionele accommodaties waarin ook ruimte is voor samenwerking met andere culturele functies, zoals de bibliotheek. Dit sluit aan bij de ambitie uit de cultuurvisie.
Onderwijs en kinderopvang	• In de huidige situatie zijn er binnen Zuidplas verschillende constructies voor de verhuur van ruimten aan kinderopvangorganisaties. In sommige gevallen is de gemeente zelf verhuurder. In andere gevallen gebeurt dit indirect, doordat de kinderopvangorganisaties huren van onze beheersstichtingen (Swanla en Op Moer). In veel gevallen huren de betreffende organisaties ruimtes van scholen. • Er zijn sportverenigingen die hun clubgebouw beschikbaar (willen) stellen voor bijvoorbeeld buitenschoolse opvang. Hiermee kan extra capaciteit worden gecreëerd voor verschillende vormen van opvang en het betekent voor de betreffende sportvereniging een extra bron van inkomsten. Dat vraagt wel om duidelijke afspraken tussen gemeente en sportverenigingen over het gebruik van accommodaties.
Gezondheidszorg	• Huisartsen geven aan dat er knelpunten (ruimtegebrek en gebrek aan betaalbare huisvesting) aan het ontstaan zijn op huisvestingsgebied in een aantal kernen in Zuidplas. Dit is overigens ook landelijk een ontwikkeling.

Aandachtspunten per dorpskern

Als we specifiek kijken de aandachtspunten per subdomein, dan komt het volgende naar voren:

Tabel 4: aandachtspunten per dorpskern

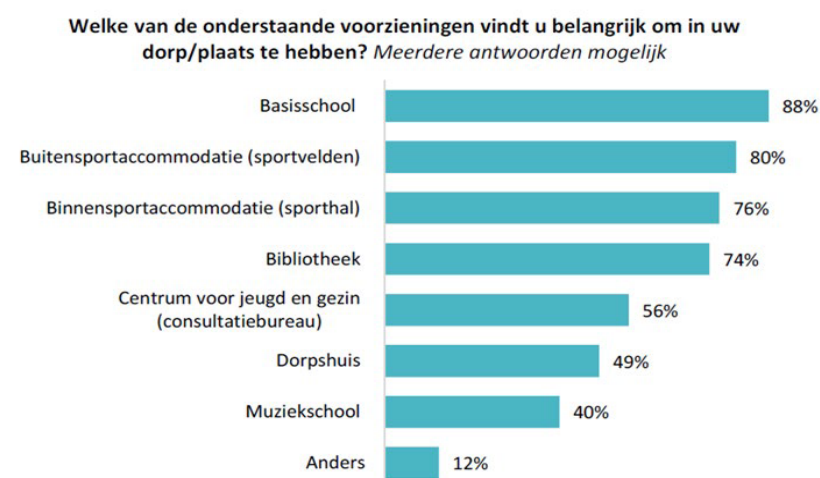
	Aandachtspunten
Moordrecht	- De aanwezige zwembadfaciliteit in MFC De Zuidplas nadert het einde van de technische levensduur. - Er is behoefte aan een dorpshuisfunctie voor jongeren, ouderen en verenigingen. In het Gebiedspaspoort Moordrecht is geconstateerd dat er – buiten de activiteiten bij de sportverenigingen – voor de doelgroep jongeren weinig georganiseerd wordt. Er zijn locaties die deze functie zouden kunnen invullen en formeel ook zijn (zoals in het Turfhuys en het JWF-gebouw), maar om verschillende redenen functioneert dat niet als zodanig. - Vanuit de huisartsen wordt aangegeven dat knelpunten worden ervaren in de huisvesting. Er is behoefte aan extra huisvesting.
Nieuwerkerk a/d IJssel	- De aanwezige zwembadfaciliteit (Het Polderbad) nadert het einde van de technische levensduur, zowel het binnen- als buitenbad. - Er is behoefte aan een locatie die een volwaardige dorpshuisfunctie kan vervullen. Op papier is De Batavier een dorpshuis voor Nieuwerkerk. Doordat het gebouw nu volledig wordt gebruikt als bibliotheekvoorzieningen, heeft het niet de functie van een dorpshuis zoals Swanla of Op Moer. Een multifunctionele ontmoetingsplek is er nu niet, al vervult het Kerkelijk Centrum in Dorrestein deels die functie. - De bibliotheek geeft aan behoefte te hebben aan een locatie waar meerdere organisaties actief zijn. Als enige gebruiker in een pand, zoals nu het geval is in De Batavier, heeft om inhoudelijke redenen niet de voorkeur. - Jongeren centrum 't Blok fungeert onvoldoende als ontmoetingsplek voor jongeren in Zuidplas.
Zevenhuizen	- Faciliteren van een extra huisartsenpraktijk voor vestiging van twee extra huisartsen en op termijn vergroten van apotheekruimte vanwege groei Zevenhuizen. Daarnaast kijken of nieuwe zorgvoorzieningen geclusterd kunnen worden (zie Gebiedspaspoort Zevenhuizen). - Er is behoefte aan een ontmoetingsplek voor jongeren om samen te komen, binnen of buiten (zie Gebiedspaspoort Zevenhuizen). - De huisvesting van de huidige CJG-locatie voldoet op verschillende onderdelen niet meer. In afstemming met de gemeente is een geschiktere locatie gevonden die in loop van 2025 in gebruik wordt genomen. - Extra sporthal in Zevenhuizen of in Nieuwerkerk (keuze te maken na gebiedspaspoort Nieuwerkerk), zie ook de Sport- en accommodatievisie.
Moerkapelle	- Capaciteit kinderopvang: er is nu geen kinderopvang aanwezig (alleen VVE en BSO) - Er is behoefte om een bemande apotheek op beperkt moment terug te brengen - Er is geen bibliotheekvoorziening aanwezig (los van de bibliotheek op school) zoals dat in de andere drie kernen wel het geval is.

4.4 Uitkomsten inwonerspanel

We hebben ook input opgehaald bij de inwoners ten aanzien van het huidige voorzieningenniveau. In totaal hebben 308 inwoners van het digitaal inwonerspanel de vragenlijst ingevuld. Hieronder in het kort de uitkomsten van de vragenlijst, de uitgebreide uitkomsten zijn te vinden in een separate bijlage.

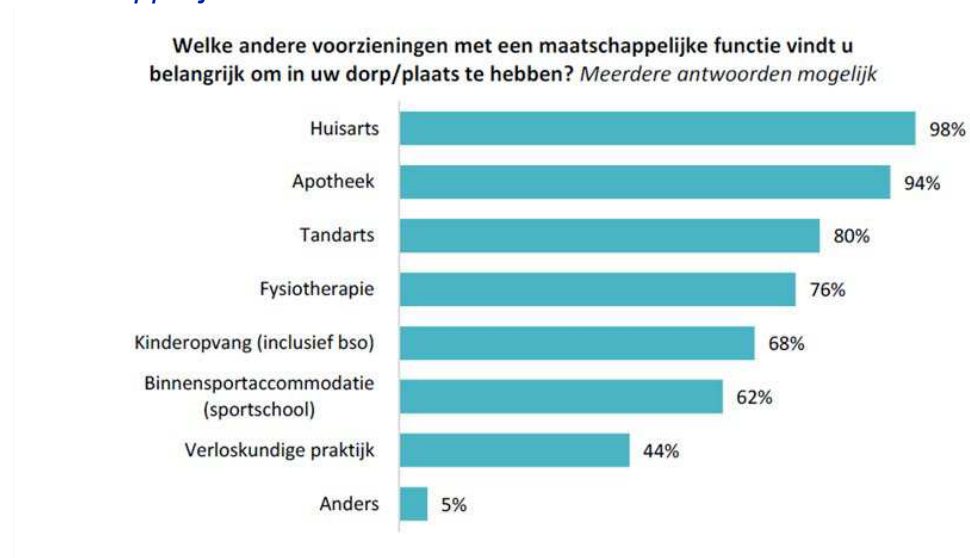
- Ongeveer de helft (46%) van de ondervraagden vindt dat de maatschappelijke voorzieningen goed fysiek toegankelijk zijn. 14% vindt de voorzieningen niet fysiek toegankelijk, waarbij de toegankelijkheid van stoepen voor rolstoelen en rollators, en de bereikbaarheid met het openbaar vervoer meermaals als reden zijn genoemd.
- Als we het over toegankelijk in de brede zin hebben, vindt 43% de maatschappelijke voorzieningen in hun dorp/plaats voor iedereen goed toegankelijk en 12% van de ondervraagden vindt ze niet voor iedereen toegankelijk. Zowel de beperkte openingstijden van maatschappelijke voorzieningen buiten werktijden als geringe communicatie over de voorzieningen zijn hierbij genoemd.
- Inwoners vinden het erg belangrijk om een basisschool als voorziening in hun dorp/plaats te hebben.

Figuur 2: uitkomsten inwonerspanel maatschappelijke voorzieningen

- Het hebben van een huisarts (98%) en een apotheek (94%) in hun dorp/plaats wordt door vrijwel iedereen als belangrijk beschouwd.

Figuur 3: uitkomsten inwonerspanel overige voorzieningen met maatschappelijke functie

- Als we het hebben over sportvoorzieningen, dan sport 61% van de ondervraagden weleens in een sportpark, sporthal, zwembad of gymzaal. De meest beoefende sport is zwemmen (35%).
- Ruim twee vijfde (44%) van de ondervraagden vindt dat er voldoende sport- en recreatiefaciliteiten in de gemeente zijn. Daarentegen mist een derde (34%) bepaalde voorzieningen. Hierbij worden de volgende zaken vaker genoemd: wandelpaden, banken, picknicktafels en buitenfitnessvoorzieningen.
- Wat betreft het combineren van voorzieningen, staat vier vijfde (81%) van de inwoners positief tegenover flexibele doeleinden van gebouwen.

4.5 Conclusies

De analyse in dit hoofdstuk laat zien dat het voorzieningen-niveau in Zuidplas op veel punten stevig is, maar onder druk staat door veroudering, capaciteitsknelpunten en veranderende behoeften. Vooral multifunctionele accommodaties, sporthallen, cultuurvoorzieningen en eerstelijnszorg vragen om aandacht. Er zijn duidelijke verschillen tussen dorpen, waarbij lokale maatwerkoplossingen nodig zijn. Tegelijkertijd zijn er kansen voor intensiever gebruik, slimme combinaties van functies en betere spreiding. Deze inzichten vormen de basis voor de keuzes en opgaven die in de volgende hoofdstukken uitgewerkt worden.

5. De behoefte aan maatschappelijke voorzieningen in 2040

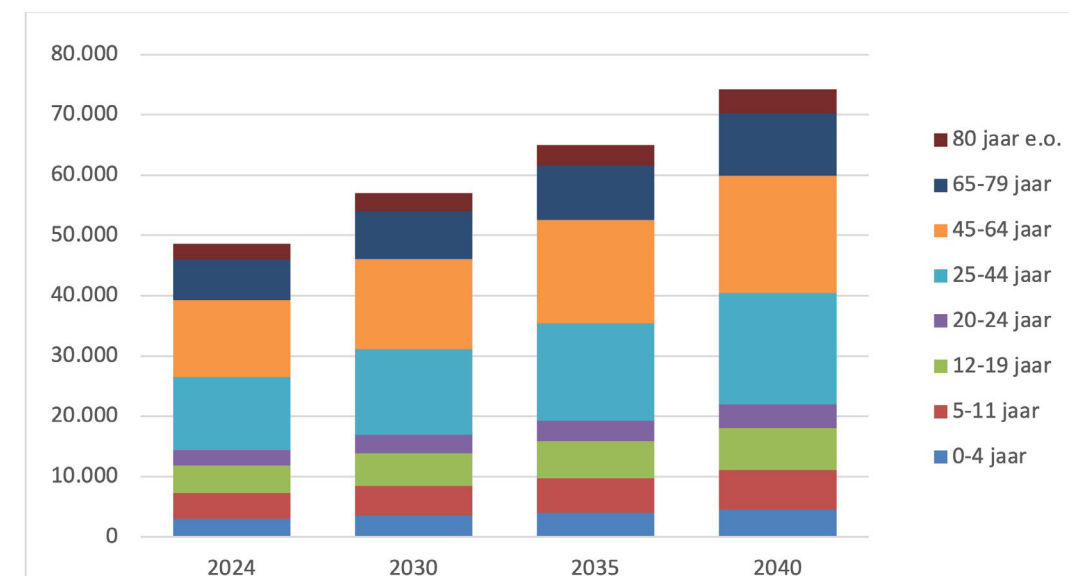
5.1 Inleiding

Om richting te geven aan het toekomstige voorzieningen-niveau, brengen we de verwachte behoefte per dorpskern en gemeentebreed in beeld. Die behoefte wordt bepaald door demografische groei, sociale kenmerken en leefstijlen van inwoners. In dit hoofdstuk verbinden we deze factoren met de maatschappelijke opgaven per dorp. Zo ontstaat een integraal en gebiedsgericht perspectief op de verwachte voorzieningen die nodig zijn richting 2040.

5.2 De ontwikkelingen tot 2040

Richting 2040 zal de behoefte aan maatschappelijke voorzieningen in Zuidplas toenemen. Door woningbouwprojecten zal het aantal inwoners van Zuidplas toenemen, hoofdzakelijk door de komst van Cortelande. Op basis van de Projectlijst Woningbouw Zuidplas worden voor de periode 2023 t/m 2032 circa 5.000 woningen gerealiseerd (waarvan een deel reeds is gerealiseerd). Op basis daarvan is de verwachting dat het inwoneraantal in 2040 rond 70.000 zal liggen, inclusief Cortelande. Onderstaande figuur laat de bevolkingsprognose van Zuidplas zien voor de jaren 2024 tot en met 2040, uitgesplitst naar leeftijdsgroepen op basis van landelijke cijfers.

Figuur 4: bevolkingsprognose gemeente Zuidplas 2024-2040 naar leeftijds-klassen

Bron: bevolkingsstatistiek (CBS) in combinatie met Primos-prognose (ABF Research) 2023, aangevuld en aangepast met benchmark Hospitality Group

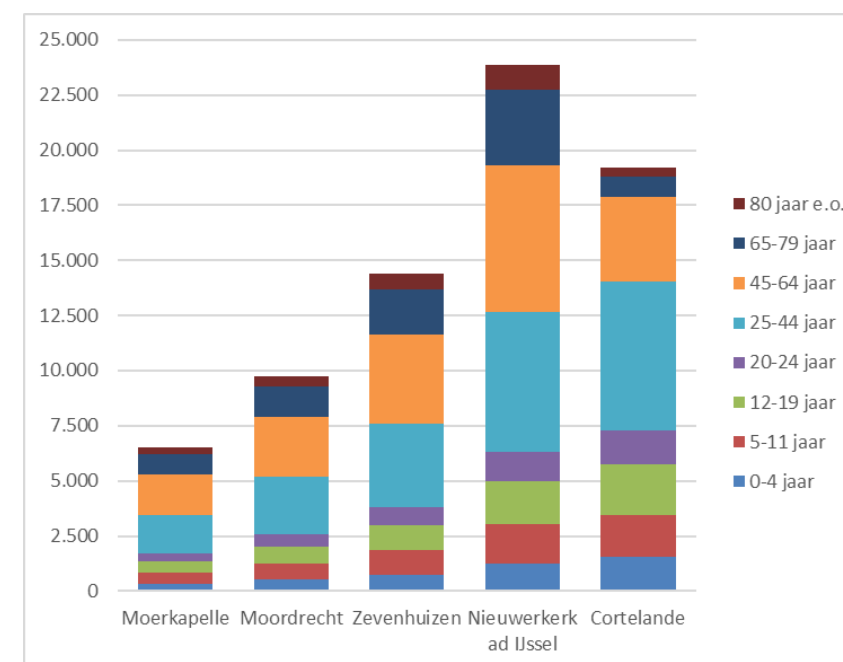
Samenstelling naar leeftijdsklassen

Het inwoneraantal van Zuidplas zal niet alleen groeien in omvang, maar verandert ook qua opbouw. De grootste groei (in absolute aantallen) wordt verwacht in de leeftijdsgroepen van 25-45 jaar, 45-65 jaar en 65 jaar en ouder, zoals weergegeven in figuur 4.

In 2024 telt Zuidplas circa 25.000 inwoners in de leeftijdsgroepen 25-45 en 45-65 jaar. Dit aantal groeit op basis de prognose tot circa 38.000 inwoners in 2040, een stijging van 52%. Ook de groep 65+ neemt met circa 3.000 inwoner toe (= 54% stijging) en het aantal kinderen van 0 -12 jaar groeit met circa 4.000 (= 52% stijging). Dit heeft gevolgen voor de behoefte aan voorzieningen. Enkele voorbeelden:

- In wijken waar relatief veel kinderen wonen is de behoefte aan primair onderwijs, kinderopvang en buitenschoolse opvang vanzelfsprekend groter dan in wijken met relatief weinig kinderen. Dat geldt ook voor de behoefte aan sportaccommodaties. Kinderen zijn relatief vaker lid van sportverenigingen dan volwassenen en senioren;
- In wijken waar relatief veel senioren wonen (vooral minder vitale senioren) neemt juist de behoefte aan laagdrempelige ontmoetingsplekken en welzijnsvoorzieningen toe.

Figuur 5: de bevolkingssamenstelling van de dorpen in Zuidplas in 2040 per leeftijdsklasse

Bron: bevolkingsstatistiek (CBS) in combinatie met Primos-prognose (ABF Research) 2023, aangevuld en aangepast met benchmark Hospitality Group

Specifiek ten aanzien van Cortelande merken we op dat het lastiger is een prognose van de bevolkingsopbouw te geven. Nu is cijfermatig uitgegaan dat dit een kern wordt die vergelijkbaar is met Nieuwerkerk aan den IJssel. Tegelijkertijd is de verwachting dat in de eerste jaren het aandeel 70 en 80-plussers veel geringer zal zijn, vooral omdat senioren minder

geneigd (nog) te verhuizen^[10]. Op basis daarvan is de verwachting dat Cortelande in de eerste jaren vooral uit (jonge) gezinnen zal bestaan.

Samenstelling naar leefstijlen

Een andere belangrijke verandering betreft de samenstelling van de bevolking in Zuidplas naar huishoudtypen en leefstijlen. Leefstijlen geven inzicht in wat mensen belangrijk vinden qua waarden en behoeften (zie bijlage 7 voor meer toelichting). Deze verschillen in waardeoriëntatie beïnvloeden het gebruik en de behoefte aan voorzieningen. Binnen sommige leefstijlen is bijvoorbeeld het buurthuis een belangrijke voorziening en weet men de weg daar goed naartoe te vinden. Binnen andere leefstijlen is er niet of nauwelijks behoefte aan deze voorziening. De verschillende leefstijlen worden uitgedrukt in kleuren (groen, geel, blauw, rood). De betekenis van die kleuren in relatie tot de behoefte aan maatschappelijke voorzieningen is weergegeven in onderstaande tabel:

Tabel 5: kenmerken van behoefte aan maatschappelijke voorzieningen naar leefstijlen

Behouden	Bezitten	Verwennen	Ontplooien	Beleven
Traditioneel	Modern	Postmodern		
Schone, nette en rustige woonomgeving	Gemaksdiensten en verwennen in de buurt	Natuur en groen		
Beperkte interesse in cultuur, wel in traditionele sociaal-culturele activiteiten	Passieve cultuurdeelname	Hoge actieve en passieve cultuurdeelname		
Geen uitgaanstypes, hobby's in de thuisomgeving	Uitgaanstypes	Behoeft aan kennis en onthaasting		
Traditioneel onderwijs	Kindclusters, alles onder één dak	Variatie in scholen / onderwijsstijlen (zoals Montessori)		
VVE, minder KDV en BSO	Hoge participatie KDV en BSO	Hoge participatie KDV en BSO		
Beperkte sportdeelname, traditionele sporten	Hoge sportdeelname, verenigingen en ongeorganiseerd/buitenruimte	Hoge sportdeelname, ongeorganiseerd, presteren buitenruimte		
Buurtgebonden				'the world is mine'

Bron: MFA Lab

[10] Zie Notitie Samenlevingsopbouw en woningbouwprogramma Middengebied, bijlage 1b bij Nota van Uitgangspunten Ontwikkeling Middengebied Zuidplaspolder

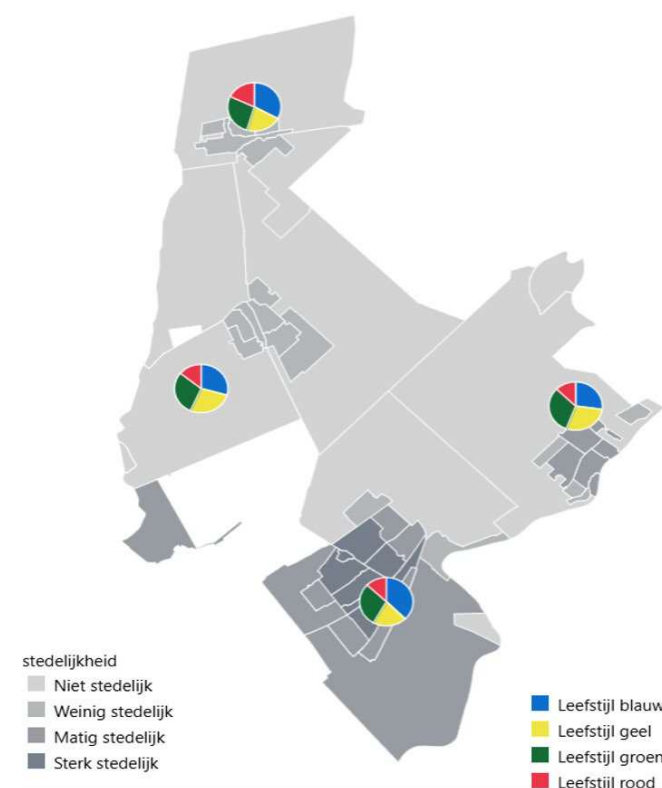
Enkele belangrijke verschillen in behoefte aan voorzieningen naar leefstijlen zijn:

- Kinderopvang/buitenschoolse opvang: de deelname van kinderen aan kinderopvang en buitenschoolse opvang is het grootst bij inwoners met de rode en blauwe leefstijl, gevolgd door de gele leefstijl.
- De behoefte aan dorpshuizen en ontmoetingsruimte is het grootst onder inwoners met een groene leefstijl, gevolgd door de gele leefstijl. Bij inwoners met een blauwe en rode leefstijl is de behoefte aan wijkcentra, buurthuizen en ontmoetingsruimten zeer beperkt.
- De sport- en beweegdeelname is het hoogst onder inwoners met de rode en blauwe leefstijl, gevolgd door de gele. De behoefte aan sportaccommodaties is binnen die leefstijlen dan ook het hoogst.
- Actieve en passieve cultuurdeelname is het hoogst onder inwoners met de rode en blauwe leefstijl, gevolgd door de groene.
- Zorgconsumptie het hoogste onder de groene leefstijl/traditionelen.

In onderstaande figuur is het leefstijlen-model toegepast op de vier bestaande dorpskernen. In de bijlage 7 gaan we hier dieper op in. Voor Zuidplas ontstaat het volgende beeld:

Figuur 6: samenstelling bevolking Zuidplas naar leefstijlen (peildatum 2025)

Leefstijlen kleuren

Bron: Leefstijlvinder

De meest voorkomende leefstijl in Zuidplas is de blauwe en groene leefstijl, gevolgd door de gele leefstijl. De rode leefstijl komt naar verhouding minder voor binnen de gemeente Zuidplas. In Nieuwerkerk aan den IJssel valt op dat er zowel een grotere groep met een blauwe als groene leefstijl aanwezig is. Terwijl in Moordrecht de groene en gele leefstijl groter is. Hoewel de dorpen momenteel elk hun eigen dominante leefstijlgroepering kennen, kan dit door woningbouwontwikkelingen – en daarmee de komst van nieuwe inwoners – in de toekomst verschuiven. Specifiek ten aanzien van Cortelande valt nog niet te zeggen hoe de indeling naar leefstijlen zal zijn. De verwachting is dat dit met name inwoners met een blauwe, gele en groene leefstijl zullen zijn.

De behoefte aan voorzieningen is verschillend op dorpskern-niveau

Per dorpskern verschilt de behoefte aan maatschappelijke voorzieningen. Dit hangt samen met het aantal inwoners, de leeftijdsopbouw, de leefstijlen en de sociale staat van de betreffende dorpskern. Daarnaast bestaan er binnen de vier dorpskernen ook verschillen tussen wijken. Sommige wijken hebben vitale en zelfredzame inwoners, andere wijken kennen juist meer kwetsbaarheid onder inwoners. De sociale staat en de maatschappelijke opgave(n) in de dorpen en wijken hebben we getypeerd op basis van data over de betreffende wijken (zie ook bijlage 5). Daarna is dit via het participatietraject getoetst.

Onderstaand treft u een korte beschrijving aan van de vijf gebruikte typeringen. Daarna treft u per dorpskern aan welke typeringen van toepassing zijn en welk effect dat heeft op voorzieningen.

- *Maatschappelijke opgave: faciliteren*

Faciliteren is de maatschappelijke opgave in dorpen en wijken die bovengemiddeld scoren, waar de inwoners zelfredzaam zijn, waar sprake is van sociale samenhang en problematiek met kinderen, jeugd en jongeren beperkt voorkomt. De opgave kenmerkt zich door het behouden van de goede uitgangspositie en faciliteren van de initiatieven van de inwoners.

- *Maatschappelijke opgave: samenhang en verbinden*

Dit zijn de wijken waar de sociale samenhang onder druk staat of te laag is. Dat kan door veel doorstroom in de woningen, de leefstijl van de inwoners of door een snel wijzigende samenstelling van de dorpskern of de wijken. Dat is bijvoorbeeld het geval in de gebieden waar grotere nieuwbouwwoningen worden gerealiseerd. En waar de samenhang tussen 'gevestigde' inwoners en de 'nieuwe' inwoners een opgave is. De opgave kenmerkt zich door het tot stand brengen van samenhang en bevolkingsgroepen aan elkaar te (ver)binden.

“Per dorpskern verschilt de behoefte aan maatschappelijke voorzieningen”

- *Maatschappelijke opgave: modern life*

Dit is de maatschappelijke opgave in dorpen en wijken die over het algemeen bovengemiddeld scoren, maar waar problematiek zichtbaar is die de moderne leefstijl met zich meebrengt zoals ouders die beide een drukke baan hebben. In die wijken komen bijvoorbeeld relatief veel scheidingen voor met een problematiek met opgroeiende kinderen. Dit geldt voor de ontwikkeling van Cortelande om rekening mee te houden.

- *Maatschappelijke opgave: ontmoeten en gezondheid*

Dit is de opgave in de dorpen en /of wijken waar grote groepen kwetsbare senioren woonachtig zijn. De kern van de opgave is om inwoners zo lang mogelijk zelfstandig te laten wonen, de vitaliteit van de inwoners, voorkomen van vereenzaming, preventie et cetera. Deze opgave is van toepassing op dorpen waar relatief grotere groepen senioren woonachtig zijn (Moordrecht en Nieuwerkerk aan de IJssel).

- *Maatschappelijke opgave: activeren en participeren*

Dit is de opgave in de dorpen, wijken en buurten waar sprake is van grotere groepen kwetsbare inwoners. De opgave in deze buurten is veelzijdig en vereist inzet vanuit verschillende subdomeinen. De opgave is van toepassing in buurten in Nieuwerkerk (circa 3.500 inwoners), buurten in Moordrecht (circa 2.500 inwoners) en buurten in Zevenhuizen (circa 1.000 inwoners).

In tabel 6 staat per dorpskern welke opgaven er aan de orde zijn. Hieruit komt naar voren dat de opgave 'faciliteren' voor alle dorpskern in Zuidplas aan de orde is. In sommige dorpskernen zijn er naast faciliteren ook ander opgaven aan de orde. In tabel 7 staan in algemene zin de effecten benoemd die de betreffende opgave heeft op de behoefte aan maatschappelijke voorzieningen.

Tabel 6: typering maatschappelijke opgave per dorp Zuidplas

Maatschappelijke opgave(n) per dorpskern						
Dorpskern	# opgave(n)	Typering van de maatschappelijke opgaven				
		Faciliteren	Samenhang en verbinding	Modern life	Ontmoeten en vitaliteit	Activeren en participeren
Moerkapelle	1 opgave	Faciliteren	-	-	-	-
Moordrecht	3 opgaven	Faciliteren	-	-	Ontmoeten en vitaliteit	Activeren en participeren
Zevenhuizen	3 opgaven	Faciliteren	Samenhang & verbinding	-		Activeren en participeren
Nieuwerkerk aan den IJssel	3 opgaven	Faciliteren	-	-	Ontmoeten en vitaliteit	Activeren en participeren
Cortelande	2 opgaven	Faciliteren	Samenhang & verbinding	-	-	-

Het effect van de vijf opgaven op de behoefte aan voorzieningen is in onderstaande tabel geduid. Aan de linkerkant staat het type voorzieningen. Per opgave is het belang van deze voorziening aangeduid met een min, plus of nul. De betekenis is: -- = fors lager dan gemiddeld, - = lager dan gemiddeld, 0 = gemiddeld, + = hoger dan gemiddeld, ++ = fors hoger dan gemiddeld.

Tabel 7: maatschappelijke opgaven in relatie tot voorzieningen

Type voorziening	Faciliteren	Samenhang en verbinding	Modern life	Ontmoeten en vitaliteit	Activeren en participeren
KDV/BSO	+	+	++	n.v.t.	VVE
Primair onderwijs	0	0	0	n.v.t.	0
Sociaal-cultureel/ontmoeten	0	+	-	++	++
Cultuur/informatie	+	+	0	+	+
Binnensport	+	+	+	+	+
Buitensport	+	+	+	+	+
Bewegen buitenruimte	+	+	++	+	+
Zorg	-	0	+	++	++

Enkele belangrijke verschillen zijn:

- Kinderopvang/buitenschoolse opvang: belang het grootst in de wijken waarin de maatschappelijke opgave 'overzichtelijk' is. Bij wijken met *Activeren & Participeren* meer nadruk op VVE en leerachterstanden voorkomen.
- Sociaal-cultureel/ontmoeten: vooral een stevig belang van dergelijke voorzieningen bij *Ontmoeten en vitaliteit* en *Activeren en participeren*
- Sport en bewegen: belang voor alle opgaven groot, maar invulling verschillend. Bij *Activeren en participeren* en *Ontmoeten en vitaliteit* betreft het beweegstimulering dicht bij huis.
- Zorgconsumptie vanzelfsprekend het hoogst bij de senioren en in de wijken die aandacht vragen vanuit het sociaal domein (inwoners met hulp- en ondersteuningsvragen).

5.3 Het beeld richting 2040

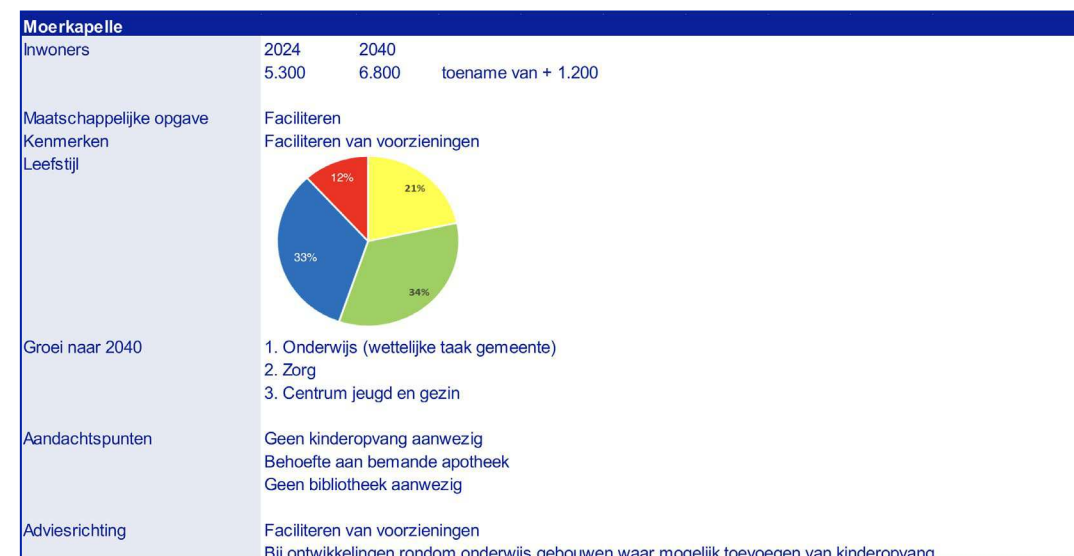
De combinatie van demografische groei, leefstijlen en maatschappelijke opgaven biedt inzicht in het benodigde voorzieningenniveau richting 2040. In het onderstaande koppelen we deze inzichten in het globale ruimtebeslag (zie bijlage 5) en schetsen we per dorpskern de verwachte ontwikkelingen en kansen. Daarbij kijken we niet alleen naar de aantallen, maar ook naar de aard en de opgave per dorpskern. Voor Cortelande verwijzen we naar de specifieke stukken^[11] die hiervoor zijn opgesteld. Voor de bestaande dorpskernen bevatten de overzichten de volgende elementen:

- Huidig (2024) aantal inwoners per dorp en toekomstige aantal inwoners in 2040 (bevolkingsprognose);
- De maatschappelijke opgave per dorp;
- Overzicht van de leefstijlen in het dorp;
- Groei van het type maatschappelijke voorzieningen richting 2040;
- Aandachtspunten per dorp;
- Adviesrichting voor ontwikkeling van het voorzieningenaanbod.

Op hiervan ontstaat voor de vier bestaande dorpskernen het volgende beeld:

[11] Zie *Ruimtelijke verkenning voorzieningen Middengebied*

Figuur 7: analyse Moerkapelle 2040

Figuur 8: analyse Moordrecht 2040

“Bevolkingsgroei en leefstijlverandering leiden tot een andere en toenemende vraag naar maatschappelijke voorzieningen richting 2024”

Figuur 9: analyse Zevenhuizen 2040

5.4 Samenvattend

De analyse van het huidige voorzieningenniveau in combinatie met de verwachte behoefte richting 2040 laat zien dat Zuidplas voor meerdere keuzes staat. Die keuzes gaan niet alleen over uitbreiding, maar ook over vernieuwing, herschikking en een betere spreiding van voorzieningen. Daarbij is het essentieel om rekening te houden met de verschillen in leefstijl, demografie en sociale samenstelling per dorp of wijk. De vijf maatschappelijke opgaven die we in hoofdstuk 5 onderscheiden – zoals ‘faciliteren’, ‘ontmoeten en vitaliteit’ en ‘activeren en participeren’ – geven richting aan wat waar nodig is. Deze inzichten vormen de basis voor de opgaven en vraagstukken waar de gemeente mee aan de slag moet. In het volgende hoofdstuk worden deze nader geduid.

Figuur 10: analyse Nieuwerkerk aan den IJssel 2040

6. De opgaven in Zuidplas

6.1 Inleiding

Op basis van de inzichten uit hoofdstuk 5 geven we in dit hoofdstuk een doorkijk wat dit qua opgaven en vraagstukken voor de gemeente gaat betekenen. In paragraaf 6.2 schetsen we eerst de gemeentelijke rol per gebied. Vervolgens geven we in paragraaf 6.3 een overzicht van de belangrijkste opgaven.

6.2 Gemeentelijke rol per gebied en opgave

De rol van de gemeente bij de realisatie en instandhouding van voorzieningen verschilt per dorpskern en soms ook op wijkniveau. In deze paragraaf beschrijven we per type gebied de gemeentelijke rol:

De rol in kwetsbare gebieden

In bepaalde wijken in Nieuwerkerk aan den IJssel, Moordrecht en Zevenhuizen is sprake van een stevigere maatschappelijke opgave dan in de rest van Zuidplas. In die wijken zien we een stapeling van vraagstukken op het gebied van onder andere gezondheid, inkomen, participatie en zelfredzaamheid. In die wijken is versterking van het voorzieningenaanbod nodig: op een kleiner schaalniveau (buurt) en meer samengesteld (combinatie van bewegen, onderwijs, ontmoeten, sport, welzijn en zorg). In deze gebieden treedt de gemeente nadrukkelijk op als regisseur. Daarbij kijken we niet alleen naar de betreffende wijk, maar ook naar de directe omgeving. Sommige wijken grenzen immers naast wijken die (al) een goed voorzieningen-

niveau hebben. In die gevallen beoordelen we of versterking binnen de wijk zelf nodig is of dat betere benutting en toegankelijkheid van nabijgelegen voorzieningen volstaat. Dat betekent (onder andere) dat de gemeente:

- Het initiatief tot regie en afstemming neemt - waar dat passend is - binnen de planvorming en realisatie van samengestelde voorzieningen, en dit doet in nauwe samenwerking met betrokken partijen. Afhankelijk van de aard van de opgave en aanwezige partners kan de gemeente hierin een leidende of faciliterende rol vervullen;
- Investeert, subsidieert en, afhankelijk van nut en noodzaak, het ontwikkelrisico draagt;
- Zich niet uitsluitend inzet voor voorzieningen die een wettelijke taak zijn of die binnen het gemeentelijke taakveld horen, maar zich ook inzet/sterk maakt voor voorzieningen die daarbuiten vallen (met name de eerstelijnszorg);
- De interne en externe stakeholders verbindt, het draakvlak vindt en de interne en externe budgetten aan elkaar verbindt.

De rol in vergrijzende gebieden

In vergrijzende dorpen en wijken groeit de behoefte aan nabijgelegen voorzieningen die ontmoeting, ondersteuning en zelfstandigheid van ouderen bevorderen. Denk aan multifunctionele plekken waar zorg, welzijn, bewegen en ontmoeting samenkomen. Zulke voorzieningen helpen eenzaamheid

“Per dorpskern en wijk verschilt de gemeentelijke rol in realisatie en instandhouding van voorzieningen”

voorkomen en ondersteunen vitaal ouder worden in de eigen leefomgeving. Tijdens het participatietraject is ook door gewezen op het belang van integrale wijkconcepten, waarin ruimte is voor zowel wijkbewoners als mensen met een Wlz-indicatie. Kleinschalige woonzorgvormen met bijvoorbeeld dagbesteding of inloopfuncties dragen bij aan leefbare wijken. Hoewel deze vormen buiten de scope van deze visie vallen, sluiten ze aan bij onze ambitie om functies slim te combineren. We nemen deze signalen mee richting de uitvoeringskaders van de Regionale Woonzorgvisie en gebiedsgerichte plannen.

De rol van de gemeente is hier vooral faciliterend en stimulerend: we creëren randvoorwaarden, brengen partijen samen en ondersteunen initiatieven die bijdragen aan een leefbare, inclusieve wijk.

De rol in nieuwe dorpen, wijken of gebieden

Als gemeente ontwikkelen we zowel kleine(re) als grote woningbouwprojecten (zoals Cortelande). In deze gebieden zullen maatschappelijke voorzieningen moeten landen die aansluiten op de (toekomstige) kenmerken van de inwoners. De inwoners in Cortelande, Moerkapelle (Jonge Venen en mogelijk op termijn de Julianadriehoek) en Zevenhuizen (Koningskwartier, Swanladriehoek en Van 't Verlaat) zijn over het algemeen zo is de verwachting vitaal en zelfredzaam. Tegelijkertijd houden we rekening met een diverse bevolkings-

samenstelling, waarin ook mogelijk inwoners met een ondersteuningsvraag of een kwetsbare positie vertegenwoordigd zullen zijn. Doel van voorzieningen is om – naast het aanbieden van basisdienstverlening – ook samenhang en ontmoeting te faciliteren.

In deze gebieden heeft de gemeente een adviserende en faciliterende rol: we denken mee over het benodigde voorzieningenprogramma, we brengen dit in bij ontwikkelaars en investeren in voorzieningen die binnen de wettelijke zorgplicht vallen. Daarnaast biedt Cortelande als nieuw dorpskern de mogelijkheid om gemeentebrede voorzieningen te faciliteren.

De rol in overige gebieden

In de overige gebieden is de toekomstige rol van de gemeente Zuidplas niet (veel) anders dan de huidige rol. Ook geldt dat de opgave op het gebied van maatschappelijke voorzieningen in die gebieden veel minder groot is. Vraag en aanbod zijn in die gebieden beter in evenwicht en er zijn geen (grote) veranderingen nodig in het schaalniveau van voorzieningen. Ook is de noodzaak voor samengestelde voorzieningen (veel) minder groot. Samengestelde voorzieningen hebben weliswaar ook in deze dorpen nut, maar zijn niet noodzakelijk.

De rol van de gemeente is veel meer faciliterend. De gemeente investeert in deze voorzieningen, waarbij de verschillende

subdomeinen (cultuur, onderwijs, sport, welzijn en gezondheid) vaak zelf aan zet zijn.

Samenvattend

De gemeentelijke rol verschilt sterk per type gebied en voorziening. Dit komt tot uiting in:

- De reikwijdte van betrokkenheid: soms beperkt tot gemeentelijke voorzieningen, soms ook gericht op voorzieningen waar de gemeente niet primair voor verantwoordelijk is, zoals dat bij eerstelijnszorg voorzieningen het geval is;
- De aard van de rol: variërend van faciliterend of adviserend tot sturend en leidend;
- De mate van risico: in sommige gevallen neemt de gemeente financiële of ontwikkelrisico's op zich, in andere situaties niet;
- De bestuurlijke insteek: soms ligt de focus alleen bij sociaal-maatschappelijk domein, maar vaak is integrale afstemming met andere (ruimtelijke) domeinen ook noodzakelijk.

6.3 De opgaven verbijzonderd

Op basis van de analyse van het huidige voorzieningenniveau, gekoppeld aan de verwachte behoefte aan voorzieningen in 2040, zien we verschillende vraagstukken naar voren komen. Elk van deze opgaven is dusdanig specifiek dat dit nadere uitwerking vraagt in een vervolgtraject. Voor de volledigheid

geven we hier een overzicht van enkele grotere en kleinere opgaven die de komende jaren op de gemeente afkomen:

- Piekbelasting binnensportaccommodaties, verkenning extra sportaccommodatie starten (nog afgezien van realisatie Cortelande)
- Realiseren kinderopvang in Moerkapelle
- Een ontmoetingsplek (dorpshuisfunctie) in voor senioren en jongeren in Nieuwerkerk aan den IJssel
- Verkennen geschikte locatie voor invulling dorpshuisfunctie in Moordrecht, inclusief verkennen wat te doen met bestaande locaties die formeel een dorpshuisfunctie hebben (JWF-gebouw / Turfhuis)
- Verkennen of en hoe gemeente concreet kan faciliteren in knelpunten huisvesting huisartsen

Naast deze lijst van opgaven, zien we gemeentebreed ook een aantal opgaven die op de korte termijn al een nadere verkenning vragen. In het onderstaande gaan we daar kort op in en geven we een eerste denkrichting mee:

Gemeentebrede opgaven

- Noodzaak invulling van toekomstig zwembadscenario
- Situatie drie exploitatie- en beheersstichtingen voor multifunctionele accommodaties

In het onderstaande beschrijven we op hoofdlijnen wat de opgaven inhouden en wordt een eerste denkrichting meegegeven.

Noodzaak opstellen toekomstscenario voor zwemvoorzieningen

Zuidplas beschikt momenteel over twee zwemaccommodaties: het Polderbad in Nieuwerkerk aan den IJssel en het zwembad in MFC De Zuidplas in Moordrecht. Beide locaties zijn sterk verouderd en naderen het einde van hun technische en economische levensduur (circa 2030–2031). Uit eerdere haalbaarheidsonderzoeken blijkt dat voortzetting van de exploitatie in de huidige vorm niet houdbaar is zonder substantiële investeringen.

Tegelijkertijd groeit de gemeente de komende jaren stevig, met name door de ontwikkeling van Cortelande. Daarmee neemt de vraag naar zwemvoorzieningen toe: voor zwemveiligheid, sportdeelname, gezondheid en ontmoeting. Ook de maatschappelijke betekenis van zwemmen blijft onverminderd groot – voor jong en oud, voor mensen met beperkingen,

en als plek voor sportieve en sociale activiteiten. Daarnaast is zwemonderwijs van groot belang: diplomazwemmen is een essentiële basisvaardigheid voor kinderen, zeker in een waterrijke omgeving zoals Zuidplas.

In deze visie doen we nog geen uitspraak over de voorkeursrichting voor een toekomstig scenario. Wel constateren we dat het opstellen van toekomstscenario voor het zwemvoorzieningenaanbod onvermijdelijk is. Daarom geven we in deze visie een eerste richting mee aan een toekomstig onderzoek. Een aantal globale uitgangspunten en kwalitatieve criteria zijn daarbij leidend:

- **Bereikbaarheid:** het zwembad moet goed bereikbaar zijn voor inwoners uit alle dorpskernen. Vanuit landelijk onderzoek^[12] blijkt dat 94% van inwoners bereid is naar een zwembad te reizen, binnen 5 km is dat 82%. Bij meer dan 5km zakt dit naar 41%. Idealiter ligt een zwemvoorziening binnen 3 tot 5 km van de woonomgeving om toegankelijk en effectief te zijn. Nader verkend zou moeten worden wat dit voor Zuidplas betekent, daarbij ook rekening houdend met de zwembaden in onze buurgemeenten;

[12] Bron: Mulier Instituut

“Verouderde accommodaties en groei vragen per dorpskern toekomstgerichte keuzes voor een vitaal Zuidplas in 2040”

- **Ruimtelijke inpassing:** een locatie die ruimte biedt voor multifunctioneel gebruik, clustering met andere voorzieningen (bijv. sport, welzijn, onderwijs) en minimale overlast voor de omgeving;
- **Maatschappelijke waarde:** een plek die uitnodigt tot ontmoeting en verbinding, met ruimte voor doelgroepen zwemmen, therapiezwemmen, en gebruik door verenigingen en het onderwijs;
- **Toegankelijkheid en inclusie:** het bad moet geschikt zijn voor alle leeftijden, inkomensgroepen en fysieke mogelijkheden;
- **Duurzaamheid:** toekomstbestendige bouw en exploitatie, met oog voor energieverbruik, materialen en circulair gebruik;
- **Flexibiliteit en multifunctionaliteit:** ruimte voor verschillende vormen van gebruik – van banenzwemmen tot waterpolo, van zwemles tot revalidatie. Daarnaast worden zwembadaccommodaties vaak ook gekoppeld aan sportfaciliteiten, waardoor in feite een multifunctionele (sport) accommodatie ontstaat.

Tot slot geldt dat het vervolgonderzoek niet los gezien kan worden van bredere maatschappelijke opgaven op het gebied van gezondheid, bewegen, sociale cohesie en bereikbare voorzieningen.

Een zwembad in Zuidplas is geen vanzelfsprekendheid, maar wél een gemeentebrede voorziening die zorgvuldig moet worden afgewogen in samenhang met andere investeringskeuzes.

Situatie exploitatie- en beheersstichtingen van accommodaties

In Zuidplas zijn drie afzonderlijke beheersstichtingen actief die verantwoordelijk zijn voor het beheer en de exploitatie van sportaccommodaties en multifunctionele voorzieningen: Sportstichting Zuidplas, Stichting Dorpshuis Op Moer (in Moerkapelle) en Stichting Dorpshuis Zevenhuizen (Swanla). Deze stichtingen beheren diverse gymzalen, sporthallen en – in het geval van Op Moer en Swanla – ook dorpsfuncties in hetzelfde gebouw.

Voor een gemeente van deze omvang is het hebben van drie afzonderlijke beheersstichtingen relatief uitzonderlijk. Tegelijkertijd valt op dat er inhoudelijk een belangrijk verschil is tussen de stichtingen. Sportstichting Zuidplas richt zich uitsluitend op sportaccommodaties, sportondersteuning en bevordering, terwijl Op Moer en Swanla naast sport ook cultuur en ontmoeting faciliteren via hun dorpsfunctie. Dit hybride karakter vraagt om een andere benadering van beheer, exploitatie en maatschappelijke programmering.

Alle drie de stichtingen ontvangen gemeentelijke ondersteuning via beleidsgestuurde contractfinanciering (BCF). Ondanks deze structurele financiering staat de exploitatie bij alle drie stichtingen onder druk. Zo heeft de gemeente in 2024 en 2025 moeten bijspringen om een exploitatietekort bij Sportstichting Zuidplas te dekken. Ook bij Op Moer en Swanla is sprake van beperkte(re) financiële ruimte, al is dit van een andere orde dan bij Sportstichting Zuidplas het geval is.

Tegen die achtergrond is het wenselijk om te verkennen of en hoe verdere samenwerking of afstemming tussen de drie stichtingen mogelijk is. Dit zou kunnen bijdragen aan efficiënter beheer, gezamenlijke inzet van personeel, robuustere financiële onderbouwing en betere benutting van de accommodaties. Een dergelijke verkenning kan worden meegenomen in vervolgonderzoek of als onderdeel van een bredere evaluatie van het voorzieningenbeheer in Zuidplas. Daarbij kan aansluiting worden gezocht bij de overwegingen zoals opgenomen in bijlage 8. Tegelijkertijd kan een conclusie van een dergelijk onderzoek ook zijn dat de huidige vorm in onze gemeente ondanks de uitdagingen wel passend is, ook richting 2040, voor Zuidplas.

6.4 Van visie naar uitvoering

De opgaven zoals beschreven in dit hoofdstuk vormen de basis voor verdere uitwerking in de praktijk. De specifieke keuzes en prioriteiten per dorpskern werken we nader uit in een uitvoeringsprogramma dat aan deze visie wordt gekoppeld. Daarmee maken we de stap van visie naar uitvoering, met ruimte voor gebiedsgerichte oplossingen, samenwerking met partners en flexibiliteit in de tijd.

Tegelijkertijd kunnen wel als gemeente, mede om ruimtelijke en financiële redenen, niet alle vraagstukken tegelijk oppakken. De benoemde opgaven zullen daarom gefaseerd worden opgepakt richting 2040. Om hierin weloverwogen keuzes te maken - ook bij nieuwe of onverwachte ontwikkelingen - is aanvullend op het afwegingskader uit de Integrale visie een specifiek afwegingskader opgesteld voor maatschappelijke voorzieningen (zie bijlage 4).

Bijlage 1: referentienormen

In deze staat per type voorziening een toelichting op de uitgangspunten die wij hebben gehanteerd bij de berekening van de behoefte.

Tabel 8: basisvoorzieningen per dorpskern in Zuidplas

Basisvoorzieningen per dorpskern in Zuidplas		
Type voorziening per subdomein:	Richtlijn en/of referentienorm:	Bronnen:
Subdomein onderwijs Primair onderwijs	<i>Ruimtebehoefte:</i> aantal leerlingen * 5,03 m ² + 200m ² (vaste voet) <i>Aantal leerlingen:</i> circa 0,3 leerling per woning <i>Stichtingsnorm:</i> 200 leerlingen <i>Opheffingsnorm:</i> 120 leerlingen	IHP Zuidplas 2023-2027 & Recente leerlingenprognoses (2025)
Kinderopvang	<i>Aantal:</i> kindplaatsen <i>Ruimtebehoefte:</i> 3,5m ² binnenspeelruimte per kind en 3 m2 vaste buitenspeelruimte per kind	Prognose capaciteit kinderopvang 2023-2038 & Besluit kwaliteit kinderopvang & Landelijk register kindplaatsen
Subdomein sport (accommodaties) Binnensportaccommodaties: sporthallen	<i>Ruimtebehoefte:</i> landelijk gemiddelde is 0,15m ² sportvloer per inwoner. Gemiddelde Zuidplas is 0,17 m ² per inwoner. <i>Zaalsporteenheden:</i> 1 reguliere sporthal bevat 3 zaaldelen <i>Norm bezettingsgraad:</i> 2.000 uren per jaar	Sport- en accommodatievisie 2020-2030 & Eindrapport binnensportaccommodaties Zuidplas
Binnensportaccommodaties: gymzalen	<i>Zaalsporteenheden:</i> 1 sportzaal bevat 2 zaaldelen <i>Norm loopafstanden:</i> 20 klokuren binnen 1 km hemelsbreed, 15 klokuren binnen 3,5 km hemelsbreed en 5 klokuren binnen 7,5 km hemelsbreed <i>Norm bezettingsgraad:</i> 1.200 uur per jaar	

Basisvoorzieningen per dorpskern in Zuidplas		
Subdomein sport (openbare ruimte) Speelvoorzieningen	<i>Norm: 1 speelplek per 300 woningen + minimaal 150 m2 speeloppervlakte per speelplek</i> <i>Norm t/m 6 jaar: actieradius 150m</i> <i>Norm 6 tot 12 jaar: actieradius 400m</i> <i>Norm 12 tot 17 jaar: actieradius > 1000m</i>	Referentiebeeld maatschappelijke voorzieningen Zuidplas & Speelruimteplan Zuidplas
Subdomein cultuur en welzijn Bibliotheekvoorziening	<i>Zorgplicht: ten minste één volwaardige bibliotheekvestiging (vanaf 2026 onderdeel van Wsob)</i> <i>Normenkader (richtlijn per 2026): gemeenten tussen 30.000 en 90.000 inwoners gemiddeld 1 volwaardige vestiging per 17.000 inwoners</i>	Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) per 2026, inclusief bijbehorend normenkader
Multifunctionele ontmoetingsplek (dorpshuisfunctie)	<i>Norm: 1 multifunctionele ontmoetingsplek per dorpskern. Landelijk gemiddelde is 0,13m2 ontmoeting per inwoner.</i> <i>Ruimtebehoefte: norm hiervoor niet aanwezig binnen gemeente, is situatieafhankelijk</i>	Kaders dorpshuisfunctie
Subdomein gezondheidszorg CJG-locatie	<i>Norm: per 2.000 inwoners een dagdeel ruimte benodigd</i> <i>Ruimtelijkbehoefte: netto vloeroppervlakte 24m2 voor praktijkruimte/spreekruimte</i>	Handboek inrichting CJG GGD HM
Eerstelijnszorg	<i>Huisarts(praktijk): 1 per 2.100 inwoners</i> <i>Norm: 0,55 fte per 1.000 inwoners</i> <i>Ruimtebehoefte: 315m2 bvo</i>	Richtlijn GGD & DPO Zorgvoorzieningen

Bijlage 2: samenvatting beleidsdocumenten en ambities

Tabel 9: samenvatting beleidsdocumenten en ambities van gemeente Zuidplas

Algemeen	Inzetten op preventie	Multifunctionele inzetbare (flexibele) ruimtes	Beweegvriendelijke leefomgeving buiten ruimte bewegen recreëren	Voorzieningen aan laten sluiten bij behoefte	Bereikbaarheid van voorzieningen	Zuidplas is een groei gemeente (afwegingen)
Cultuur	Zorgt voor verbinding en vitaliteit	Mensen kunnen ont-plooien en ontwikkelen	Extra aandacht voor jeugd	Multifunctionele accommodaties	Samenwerking andere beleidsterreinen zoals zorg, werk en inkomen	
Onderwijs	Sterke verbinding onderwijs en kinderopvang (IKC)	Samenwerking met KO, BO, maat. partners, vervolg opl. en werkgevers	Efficiënt en flexibel gebruik van gebouwen (incl. gymzalen)	Buitenruimte groen en wijkfunctie		
Sociaal domein	Inclusieve samenleving iedereen doet mee	Dienstverlening laagdrempelig, bereikbaar, transparant, efficiënt en snel.	Positieve gezondheid en preventie	Focus jeugd en jongeren opgroeien en opvoeden	Zelfstandig thuis wonen en meedoen (maat. Voor. In kern)	Participatie en vrijwilligers
Recreatie	Rust en ruimte t.o.v. drukkere randstad	Aantrekkelijkheid, wonen, cultuur, groen, water, recreëren	Sport, ontspanning en recreatie in de buitenruimte	Samenwerking met partners om mogelijkheden te realiseren	Kleinschalige evenementen die passen bij dorpskarakter	
Sport	Binnensport accommodatie voldoen aan behoefte bewegingsonderwijs komende jaren.	Voldoende zwembad beschikbaar, functionaliteit vereist groei opvang.	Behoeft aan binnensportverenigingen zal toenemen wens nieuwe sporthal	Voor MFC geen knelpunten verwacht.	Sportdeelname jongste jeugd blijft iets achter	Ongeorganiseerd sporten blijft achter. Rol voor openbare ruimte
Sport	Binnensport in avond overcapaciteit, overdag leegstand en lage bezetting	Veel verouderd aanbod aan sportvoorzieningen	Goede spreiding sportvoorzieningen	Multifunctionele open sportaccommodaties		

Gebiedspaspoort Moerkapelle	Versterk het dorps karakter met verdere groei van het dorp	Bouw zoveel mogelijk voor de eigen behoefte en de vitaliteit van het dorp	Moerkapelle blijft een zelfvoorzienend dorp	Zorg voor een duurzame en groene omgeving die recreatie versterkt	Verbinding en ontmoeting tussen oude en nieuwe wijken.	Capaciteit tekort scholen en kinderopvang. En multi rolschaatsbaan
Gebiedspaspoort Zevenhuizen	Versterk het dorps karakter	Maatschappelijke voorzieningen in lijn is met de groei van het dorp	Aandacht voor zorgvoorzieningen en huis van de dorp voor ontmoeting.	Plek voor jongeren in combinatie met buitensport /ongeorganiseerd	Versterken met bibliotheekfunctie in Swanla	Openbare (sport)ruimte en speelruimte voor 10 -14 jaar.
Gebiedspaspoort Moordrecht	Voldoende kinderopvang voorzieningen-niveau op orde	Alle voorzieningen blijven beschikbaar met een gezellig dorpshart	Sportverenigingen een plek waar jong en oud elkaar ontmoet	Multifunctioneel centrum aan onderhoud toe.	Onvoldoende plek voor jongeren om samen te komen	Onvoldoende buitenschoolse opvang
Dorps-functies	Behoeft aan sociale, culturele, en sportieve activiteiten in de dorpen.	Ze zijn verschillend door demografie, cultuur, bestaande voorzieningen.	Dorpshuizen multifunctioneel gebruiken.	Gemeente stimuleert zelforganisatie en faciliterende rol.		
Ruimte	Levendige dorpen met een breed en toegankelijk aanbod	Multifunctioneel gebruik voor meerdere doelgroepen	Overcapaciteit tegen gaan door efficiënter te organiseren	Gemeente eigenaar grond en accommodatie	Verenigingen huurder en zorgt voor onderhoud en renovatie clubhuis	Flexibel gebruik van gebouwen voorkomt leegstand
Omgevingsvisie	Vitale dorpen met sociale cohesie	Behouden van goede voorzieningen in de dorpen	Samenwerking en clustering van voorzieningen	Voorzieningen toegankelijk voor zoveel mogelijk doelgroepen	Multifunctionele sportaccommodaties	Jongeren missen ontmoetingsplekken in dorpen

Bijlage 3: overzicht huidig voorzieningenniveau

Tabel 10: overzicht huidig voorzieningenniveau

	Voorziening	Moordrecht	Nieuwerkerk a/d IJssel (inclusief Ver Hitland)	Zevenhuizen (inclusief Oud Verlaat)	Moerkapelle	Totaal Zuidplas
Noodzakelijk	Basisscholen (aantal locaties)	3	10	5 (incl. 1 Oud Verlaat)	2	20
	Basisscholen (totaal aantal m2's bvo)	4.220 m2 bvo	12.673 m2 bvo	7.225 m2 bvo	3.391 m2 bvo	27.509 m2 bvo
	CJG (aantal en A/B locatie)	1 (B)	1 (A)	1 (B)		3
Basisvoorzieningen per dorpskern	Subdomein sport (accommodaties)					
	Sporthallen (aantal)	1 (Sporthal De Zuidplas)	2 (Parkzoomhal) (De Kleine Vink)	1 (Sporthal Swanla)	1 (Sporthal Op Moer)	5
	Sporthallen (m2 sportvloeroppervlakte)	990 m2	1.344 m2 902 m2	1.152 m2	1.058 m2	5.446 m2
	Gymzalen (aantal)	1 (De Zuidplas)	5 (Esse Zoom, Van Beethovenlaan, Kroonruid, Comenius college*)	2 (Swanla) (Nederveenlaan)		8
	Gymzalen (aantal m2's)	252 m2	1281 m2 (252+252+252+525)	450m2 252 m2		2.235 m2
	Sportvelden (aantal)	Voetbal: 3 Korfbal: 2 Tennis: 6	Voetbal: 7 Korfbal: 3 Hockey: 4 Jeu de boules: 3 42 (12 binnen- en 30 buitenbanen)	Voetbal: 4 Tennis: 7 Padel: 9 binnen- en 7 buitenbanen	Voetbal: 3 Tennis: 5	Voetbal: 17 Korfbal: 5 Hockey: 4 Tennis: 26 Padel: 16

	Voorziening	Moordrecht	Nieuwerkerk a/d IJssel (inclusief Ver Hitland)	Zevenhuizen (inclusief Oud Verlaat)	Moerkapelle	Totaal Zuidplas
Basisvoorzieningen per dorpskern	Subdomein sport en bewegen (openbare ruimte)					
	Speelplekken	33	78	37	19	167
	Sport- en beweegvoorzieningen:	8 Trapveld: 1 Jeu des boulesbaan: 2 Beweegtoestel**: 4 Multicourt: 1	13 Skatebanen: 2 Multicourt: 5 Trapveld: 3 Pannakooi: 2 Tafeltennisafel: 1	5 Voetbalkooi: 1 Trapveld: 1 Oud-Verlaat: Trapveld: 1 Basketbalpaal: 1 Tafeltennistafel: 1	1 Multicourt (rolschaats, voetbal, basket): 1	27
	Schaats-/ijsbaan***	1	1 (in Hitland)	1		3
	Subdomein cultuur en welzijn					
	Ontmoetingsplekken (aantal dorp- of buurthuizen)	3 (JWF-gebouw) (Turfhuis) (Dorpshuis a/d IJssel)	2 (Het Blok) (Buurthuis Ver Hitland)	2 (Swanla) Oud Verlaat: (De Vierkap)	1 (Op Moer)	7
	Ontmoetingsplekken (aantal m2's)	300 m2 352 m2 onbekend	143 m2 Onbekend	770 m2 (pub, fysier + zalen) 94 m2	850 m2	2.509 m2
	Bibliotheek	1 (in Het Turfhuis) 100m2	1 (in De Batavier) 534 m2	1 (in Swanla) 126 m2		
	Muziekschool:		1 (MOZ-Art)	1 (in Swanla)		2
	Scouting (locaties):	1	2			3

	Voorziening	Moordrecht	Nieuwerkerk a/d IJssel (inclusief Ver Hitland)	Zevenhuizen (inclusief Oud Verlaat)	Moerkapelle	Totaal Zuidplas
Basisvoorzieningen per dorpskern	Subdomein onderwijs en kinderopvang					
	Kinderopvang (aantal plekken, VVE en KDV)	127 VVE 56 KDV	80 VVE 257 KDV	135 VVE 136 KDV	32 VVE 0 KDV	374 VVE 449 KDV
	Aantal BSO-plekken	121	510	308	79	1018 BSO
	Subdomein gezondheidszorg					
	Huisarts (aantal praktijken + fte)	3 (6 fte)	6 (9,4 fte)	2 (4 fte)	1 (3 fte) 235 m2	12
	Apotheken (aantal en m2 ruimte)	1	2	1 284 m2	1* 1 (uitdeelpost)	4
Gemeentebrede voorzieningen	Subdomein onderwijs					
	Voortgezet onderwijs		2 (Thorbecke & Comenius)			2
	Subdomein sport (accommodaties)					
	Gemeentelijk binnenzwembad (aantal + zwembadwater)	1 (De Zuidplas)	1 (Het Polderbad)			2
	Gemeentelijk buitenzwembad (aantal + zwembadwater)		1 – Het Polderbad			1
	Subdomein sport en bewegen (openbare ruimte)					
	Trimparcours		1****			

	Voorziening	Moordrecht	Nieuwerkerk a/d IJssel (inclusief Ver Hitland)	Zevenhuizen (inclusief Oud Verlaat)	Moerkapelle	Totaal Zuidplas
Gemeentebrede voorzieningen	Subdomein cultuur en welzijn					
	Theater			1 (in Swanla) 420 m2		
	Hertenkamp		1			
	Kinderboerderij	1 (onderdeel zorginstelling)	1 (onderdeel van zorginstelling)			
	Recreatieve voorziening – kegelbaan				Kegelbaan Op Moer	
Regionale voorzieningen					Roeibaan (Willem-Alexander Baan) 2km roeibaan 1km kanobaan Zwembaan 13km asfalt* krachthonk	

* Betreft één sportzaal die de ruimte heeft van twee gymzalen

** Onderdeel van de in 2024 geopende beweegroute in Moordrecht

*** Schaats-/ijsbanen: in Moordrecht betreft dit een tijdelijke schaatsbaan op een parkeerplaats. In Zevenhuizen betreft dit een landijsbaan in de Heppingarde. Deze locaties kunnen onder water gezet worden als er vorst is.

**** Trimparcours: betreft hardloop- en trimroute in Park Hitland

Bijlage 4: afwegingskader

De gemeente Zuidplas gebruikt een afwegingskader om onderbouwde en transparante besluiten te nemen. Deze bevatten verschillende onderwerpen en criteria, waardoor een weloverwogen afweging mogelijk is.

Het afwegingskader van de Integrale visie vormt de basis voor initiatieven/activiteiten binnen het sociaal- maatschappelijk domein. Het afwegingskader van de visie maatschappelijk voorzieningen dient als aanvulling hierop voor afwegingen omtrent betreffende maatschappelijke voorzieningen. Daarbij is het geen vereiste om elke criteria af te vinken, maar kan het beschouwd worden als een middel om keuzes transparant te kunnen onderbouwen.

- a. In de kern gaat het hier om de afweging waar investeringen in voorzieningen het grootste maatschappelijke effect zullen hebben. Daarbij is het belangrijk te kijken naar de huidige en toekomstige maatschappelijke opgave in het verzorgingsgebied, op basis van:
 1. De aard van de maatschappelijke opgave, waarbij wordt gekeken naar de aard van de maatschappelijke problematiek. Daartoe zijn 5 typering van de maatschappelijke opgave ontwikkeld die oplopen naar de mate van complexiteit (zie H5). Hoe meer typering van toepassing zijn op een gebied en naarmate de maatschappelijke

opgave complexer is, hoe hoger de score.

2. De bijdrage die de betreffende voorziening gaat leveren aan de maatschappelijke opgave. Hierbij kijken we naar zowel de eventuele positieve als de negatieve effecten.
3. Het dorp, wijk- of buurtgerichtheid van de opgave. Daarbij wordt nagegaan of en in welke mate het wenselijk of zelfs noodzakelijk is dat de betreffende voorziening op de schaal van het betreffende dorp, wijk of buurt moet worden aangeboden. Daarbij wordt gekeken naar de mobiliteit van de doelgroep, de gehechtheid van inwoners aan de wijk of buurt en naar leefstijlen.
4. Afbreukrisico, waarbij wordt nagegaan welke maatschappelijke problemen kunnen worden verwacht als de betreffende voorziening niet wordt gerealiseerd.
- b. Het huidige gemeentelijke vastgoed. Bij dit aspect kijken we of bestaand gemeentelijk vastgoed (her)bruikbaar is voor huisvesting van de betreffende voorziening. Daarbij wordt gekeken naar:
 1. De benodigde en beschikbare capaciteit (in m²).
 2. De mate waarin de vraag/behoefte ook kan worden ingevuld door capaciteit in omliggende dorpen, wijken en buurten of zelfs gemeentebreed (afhankelijk van het type voorziening).

3. De technische kwaliteit en functionaliteit: de mate waarin het huidige pand zich voor de betreffende voorziening leent
 4. Aanpasbaarheid.
 5. Duurzaamheid.
- c. De kansrijkheid om de betreffende voorziening binnen afzienbare tijd te realiseren. Daarbij wordt gekeken naar:
1. De mate waarin zich een concrete kans voordoet waarbij kan worden aangehaakt.
 2. De mate waarin de gemeente afhankelijkheid is van derden voor de realisatie van de betreffende voorziening.
 3. De mate waarin ruimtelijke beperkingen/belemmeringen worden verwacht.
- d. De noodzaak van de betreffende voorziening
1. De gemeentelijke rol. Betreft het een wettelijke taak of niet?
 2. Eventuele noodzaak vanuit een woningbouwprogramma en/of gebiedsontwikkeling.
- e. Financiën:
1. De omvang van de te verwachten gemeentelijke investering.
 2. De omvang van de te verwachten gemeentelijke exploitatiekosten.

Bijlage 5: behoefte aan maatschappelijke voorzieningen in Zuidplas in 2040

Op basis van het aantal inwoners, de samenstelling naar leeftijden, leefstijlen en de sociale staat van de dorpen is er een becijfering gemaakt van de behoefte aan maatschappelijke voorzieningen in Zuidplas. Per type maatschappelijke voorziening treft u het huidige aanbod en de behoefte in 2040 aan. Ook is aangegeven of er sprake is van evenwicht tussen vraag en aanbod (**zwart**), een tekort (**oranje** of **rood**) of een overschot (**lichtgroen** of **donkergroen**). Vraag en aanbod zijn weergegeven in aantallen vierkante meters (x 1.000).

Tabel 11: Behoeftte en aanbod van maatschappelijke voorzieningen in Zuidplas in 2024 en 2040.

	Huidige aanbod 2024	Benodigd aanbod 2040	% Over-schot c.q. tekort 2040	Benodigd aanbod Cortelande	Totaal benodigd aanbod 2040	% Totaal Overschot c.q. tekort 2040
Onderwijs & opvang						
Primair onderwijs	27,5	26,6	3%	24,1	50,7	-84%
Voortgezet onderwijs*	6,1	9,3	-52%	0*	9,3	-52%
Kinderopvang		2,3		1,5	3,7	
Buitenschoolse opvang		3		0,8	3,8	
Zorg						
Eerstelijnszorg		14,2		4,1	18,3	
CJG		0,7		0,2	0,8	
Cultuur						

	Huidige aanbod 2024	Benodigd aanbod 2040	% Over-schot c.q. tekort 2040	Benodigd aanbod Cortelande	Totaal benodigd aanbod 2040	% Totaal Overschot c.q. tekort 2040
Dorpshuizen/ontmoeting	6,3	7,1	-13%	4	11	-75%
JOP (jongerencentra)		2,2		0,8	2,9	
Sportaccommodaties						
Binnensport	7,7	8,2	-6%	6	14,2	-84%
Zwembad	0,8	0,8	0%		0,8	0%
Buitensport totaal	163,7	183,3	-12%	68,9	252,2	-54%

* De realisatie van Cortelande zal op termijn voor een toename van VO-leerlingen zorgen. Er valt echter in deze fase niet te zeggen of er een VO-locatie in Cortelande komt of elders in Zuidplas.

In deze tabel zijn verschillende voorzieningen – uit oogpunt van leesbaarheid – samengebracht in subdomeinen. Het aanbod van eerstelijnszorgvoorzieningen is samenvoeging naar het aanbod van apotheken, huisartsen, tandartsen, fysiotherapie, et cetera. En dorpshuizen/ontmoeting is een samenvoeging van onder andere bibliotheek, muziek et cetera. Voor binnensport gaat het om sporthallen, sportzalen en gymzalen en voor buitensport voetbalvelden, hockeyvelden en korfbalvelden. De tabel geeft voor de verschillende onderdelen aan wat (voor zover dat in beeld is) het huidige aanbod (peiljaar 2024)

is en wat het benodigde aanbod aan 2040 voorzieningen zou zijn. De laatste kolom geeft aan wat het overschot/ tekort is in 2040 inclusief Cortelande. Om een compleet beeld te krijgen van de bestaande huidige situatie en 'potentiële' huidige ruimte of tekort aan ruimte is nader onderzoek nodig. Het gaat voornamelijk om de huidige situatie van de zorg en kinderopvanglocaties (bijvoorbeeld huidige situatie van huisartsen, fysiotherapie en andere zorginstelling valt deels in multifunctionele verzamelgebouwen zijn gehuisvest en geven zo onvoldoende beeld).

Enkele conclusies uit tabel 11:

Onderwijs & opvang

- **Primair onderwijs:** In 2024 is er een tekort van 5%, maar richting 2040 daalt de behoefte zelfs licht (26,6k - m²). Zonder Cortelande lijkt een licht overschot (3%) te ontstaan. Maar inclusief Cortelande groeit de behoefte naar 50,7k (m²), wat resulteert in een fors tekort van 84%. Dit toont hoe groot de impact van nieuwbouwprojecten is.
- **Voortgezet onderwijs:** een consistent tekort van 11% blijft zichtbaar, zowel in 2024 als in 2040. Cortelande heeft geen extra vraag toegevoegd voor dit type onderwijs, maar gezien de groei is het risico dat de druk op bestaande voorzieningen blijft bestaan.
- **Kinderopvang & BSO:** voor beide functies is de huidige situatie onvoldoende in beeld, maar er wordt een lichte daling in de behoefte verwacht naar 2040. Toch blijft er structureel een tekort, zeker met extra vraag vanuit Cortelande (3,7k - m² BSO & 3,8k - m² kinderopvang totaal).

Gezondheidszorg

- **Eerstelijnszorg:** de behoefte groeit van 12,6k (m²) naar 14,2k (m²) in 2040, met Cortelande zelfs naar 18,3k (m²). Dit bevestigt het structureel toenemende beroep op zorgvoorzieningen.
- **CJG:** een kleine groei in behoefte van 0,6k naar 0,8k (m²).

Hier geldt dat Zuidplas op dit moment al relatief weinig CJG-locaties heeft; uitbreiding is wenselijk.

Cultuur

- **Dorpshuizen/ontmoeting:** huidig aanbod en behoefte zijn gelijk in 2024. Maar in 2040 ontstaat een tekort van 13%, dat oploopt naar 75% inclusief Cortelande. De afwezigheid van een dorpshuis in Nieuwerkerk wordt als gemis ervaren en bevestigt deze cijfers. In Moerkapelle is nu geen bibliotheek aanwezig in de overige dorpen wel. Het aanbod aan muziek en cultuuronderwijs er is aanzienlijk alleen is er behoefte aan passende huisvesting.
- **Jongerencentra:** de behoefte groeit van 1,9k naar 2,9k (m²), met ook hier een duidelijke impact van Cortelande. Het huidige aanbod is beperkt, vooral qua permanente jongerencentra. Het jongerencentra in Nieuwerkerk fungeert onvoldoende en in de overige dorpen is weinig aanbod voor jongeren om samen te komen.

Sport (accommodaties)

- **Binnensport:** in 2024 is er een klein overschot (5%), maar richting 2040 wordt een tekort van 6% zichtbaar. Met Cortelande loopt het tekort op naar 84%. De nuance is dat dit alle sporthallen, gymzalen en sportzalen samenneemt, wat vertekent doordat niet alle ruimten geschikt zijn voor vereniging en/of wedstrijdsport. De behoefte voor een extra

sporthallen is dan nodig, onderbouwing in accommodatievisie sport en bewegen.

- **Buitensport:** momenteel voldoende (3% overschot), maar een tekort van 12% wordt verwacht in 2040. Met Cortelande loopt dat zelfs op tot 54% tekort. Dit bevestigt eerdere signalen dat ondanks een ogenschijnlijk voldoende totaal, lokaal grote verschillen zijn. Verder geldt dat er zowel voor binnen als buitensport veel verenigingsleden ook afkomstig zijn uit buurgemeenten, zo blijkt uit gesprekken met sportverenigingen uit Zuidplas. Daarmee ontstaat ook druk op de capaciteit van binnen en buitensportaccommodaties. Eerder is benoemd dat eventueel te realiseren gemeentebrede voorzieningen in Cortelande een aanvulling moeten zijn op het bestaande voorzieningenniveau. Op sportgebied biedt dit kansen om in Cortelande om alternatieve sportvoorzieningen aan te bieden die er nu nog niet zijn in Zuidplas, bijvoorbeeld een atletiek- of rugbyvoorziening.
- **Zwembad:** qua behoefte aan de hoeveelheid zwembadwater is er geen significante wijziging: stabiele balans op 0%. Wel loopt de technische levensduur van de bestaande twee gemeentelijke zwembaden ten einde. En dat uit het haalbaarheidsonderzoek blijkt dat de huidige afmetingen en configuratie een beperkte functionaliteit kennen en leiden bij ongewijzigd beleid tot knelpunten in de toekomst. In dat kader is er voor de korte termijn en richting 20240 nadrukkelijk behoefte aan een toekomstgericht zwembadscenario.

De kenmerken van de behoefte in 2040

Niet alleen de omvang van de behoefte hebben wij in kaart gebracht. Ook zijn we dieper ingegaan op de volgende kwalitatieve aspecten:

- **Spreiding/schaal:** moeten voorzieningen vooral op buurt-niveau worden aangeboden, of is een groter schaalniveau (wijk, stad of zelfs regio) geboden?
- **(Multi)-functionaliteit en samengesteldheid:** moeten meerdere voorzieningen bij elkaar/onder één dak worden aangeboden of juist niet?

Activeren, investeren en participeren

We starten met de weergave van de kwalitatieve aspecten voor de wijken/buurtten waar Activeren, investeren en participeren de maatschappelijke opgave is.

Samengesteldheid

In deze gebieden is het van groot belang dat samengestelde voorzieningen worden aangeboden. Idealiter worden in deze wijken voorzieningen gecombineerd op het gebied van bewegen, cultuur, onderwijs, sport, welzijn en zorg. De samengesteldheid heeft vooral tot doel om de inhoudelijke samenwerking tussen instellingen te bevorderen/vergemakkelijken om op die manier effectiever te zijn bij talentontwikkeling, voorkomen van achterstanden en preventie.

Voor kinderen is het van belang dat opvang en onderwijs worden gecombineerd met beweegstimulering, ontwikkeling van leesvaardigheid/leesplezier, (jeugd)zorg, en vormen van maatschappelijke dienstverlening.

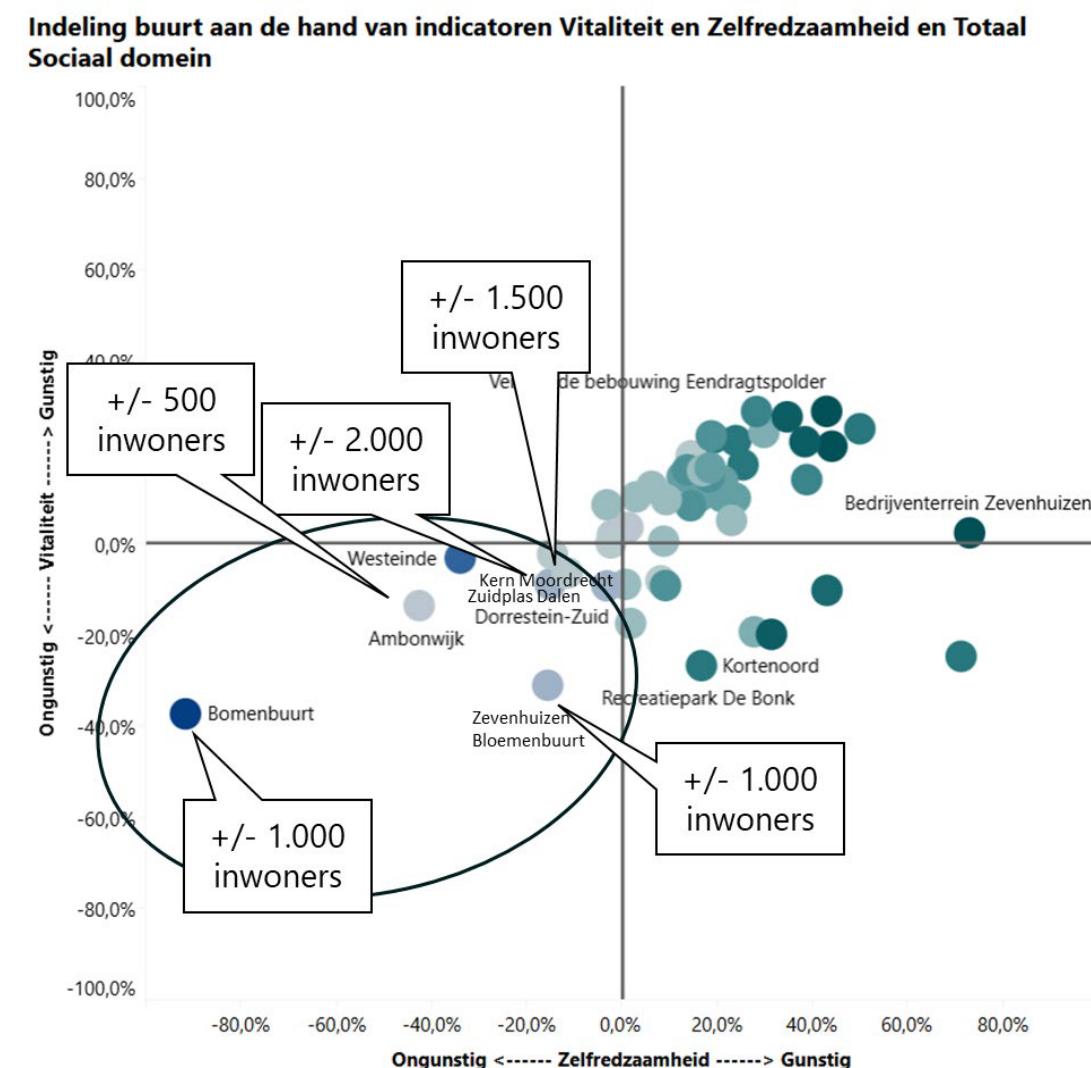
Voor volwassenen worden bewegen, cultuur, ontmoeting, informatieverstrekking, hulp- en dienstverlening en zorg bij voorkeur gecombineerd. Dit vanuit het oogpunt van participeren, preventie en versterken van de sociale samenhang.

Voor senioren is verderop in deze paragraaf het wenselijke voorzieningenaanbod weergegeven.

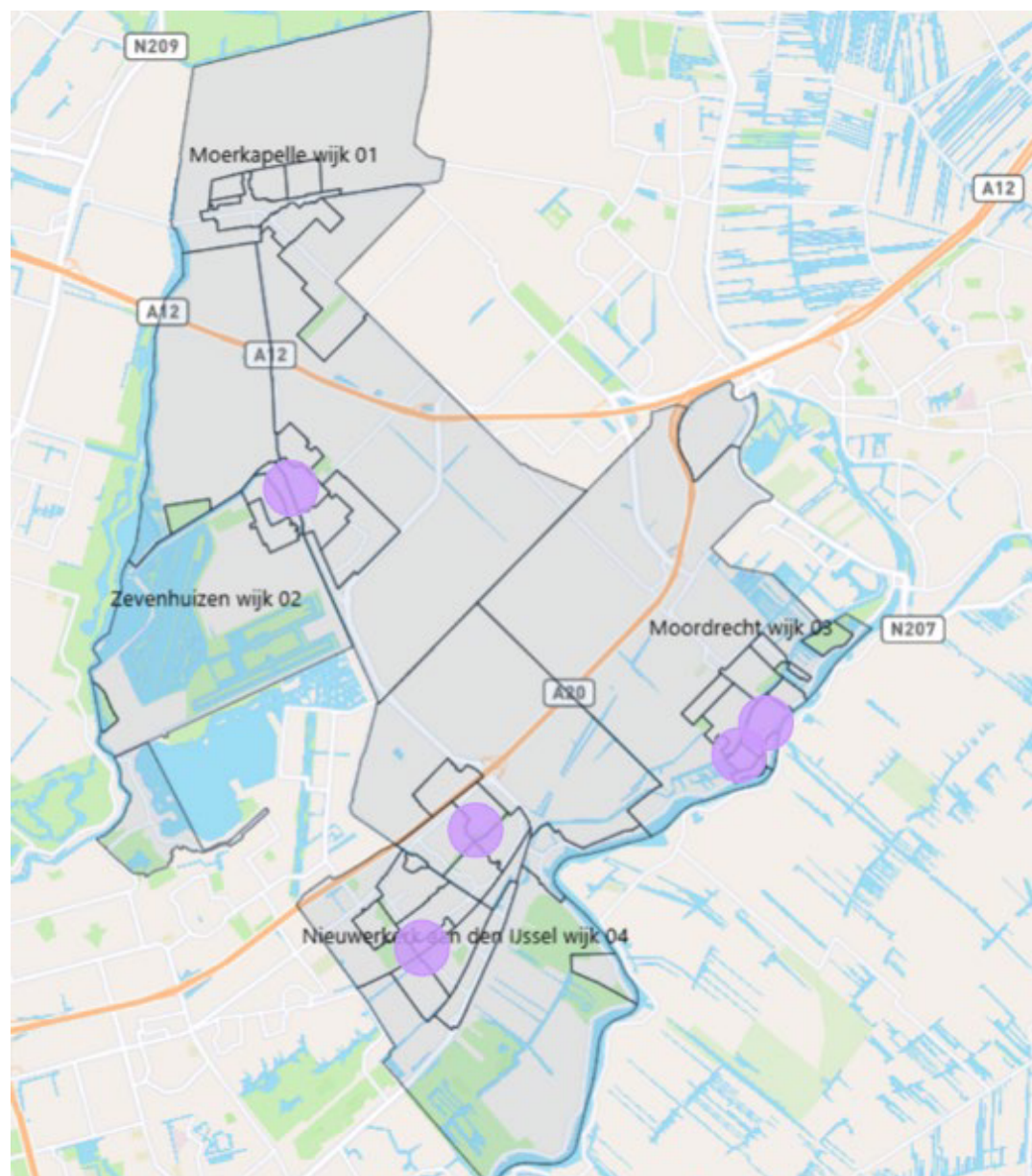
Schaalniveau

De meeste typen voorzieningen worden bij voorkeur aangeboden op het schaalniveau van de buurt. De inwoners van deze buurten hechten aan voorzieningen in de directe nabijheid van de woning en vertrouwde gezichten. Dat geldt voor het primair onderwijs, de opvang, de 1e lijnszorg, het dorpshuis en de sportvoorziening. Verder is het van groot belang dat de voorzieningen laagdrempelig zijn. Dit zowel op het gebied van uitstraling (vertrouwd) als tarieven (betaalbaar).

Figuur 11: De wijken in Zuidplas met de opgave activeren en participeren en de omvang van deze wijken

Figuur 12: de gebieden in Zuidplas met de maatschappelijke opgave activeren en participeren

Ontmoeten en vitaliteit

Samengesteldheid

Ook in de buurten waar Ontmoeten en vitaliteit de maatschappelijke opgave is, is het van groot belang dat samengestelde voorzieningen worden aangeboden. Idealiter worden in deze wijken voorzieningen aangeboden voor de meer kwetsbare senioren, waar bewegen, ontmoeten, leefstijl, welzijn en zorg worden gecombineerd. Bij voorkeur worden in en rondom deze accommodaties arrangementen voor deze groep inwoners aangeboden. Dat zijn activiteiten die in samenhang een combinatie vormen van ontmoeten, bewegen, zorg, et cetera. Dit alles met als doel tegengaan van vereenzaming, zo lang mogelijk vitaal blijven en preventie. Achterliggende doelstelling is ook om het beroep op professionele zorg- en hulpverlening zo lang mogelijk uit te stellen.

Schaalniveau

Ook voor deze voorzieningen is het schaalniveau de buurt, de directe woonomgeving van deze senioren. Dit in verband met de verminderde mobiliteit van de doelgroep en de gehechtheid aan voorzieningen in de buurt.

Tabel 12: bevolkingsprognose 65 jaar e.o. per dorp weergegeven in absolute aantallen als percentueel.

65 jaar e.o.	Absoluut				Als % van de bevolking			
	2024	2030	2035	2040	2024	2030	2035	2040
Moerkapelle	928	1.202	1.239	1.248	17,6%	19,2%	19,2%	19,1%
Moordrecht	1.821	1.860	1.869	1.867	19,9%	19,2%	19,2%	19,1%
Zevenhuizen	1.784	2.606	2.721	2.752	16,6%	19,2%	19,2%	19,1%
Nieuwerkerk a/d IJssel	4.785	4.606	4.588	4.570	20,4%	19,2%	19,2%	19,1%
Cortelande	x	1.225	2.756	3.675	x	19,1%	19,1%	19,1%
Totaal	9.318	11.500	13.173	14.111	19,2%	20,2%	20,3%	19,0%

Figuur 13: de gebieden in Zuidplas met de maatschappelijke opgave ontmoeten en vitaliteit

Samenhang en verbinden

Als derde zijn de kwalitatieve aspecten voor de opgave Samenhang en verbinden weergegeven. Deze opgave geldt vooral voor Cortelande, Moerkapelle en Zevenhuizen waar veel herontwikkeling en nieuwbouwprojecten gerealiseerd zijn of worden gerealiseerd. Enkele voorbeelden:

- In Moerkapelle en Zevenhuizen is deze opgave relevant om de traditionele inwoners van deze dorpen en de nieuwe inwoners te verbinden.
- In Cortelande wordt deze opgave van belang om –in dit nieuwe dorp– vormen van samenhang te bewerkstelligen.

Voor deze opgave is het gedachtengoed van 'weefplekken' relevant. Weefplekken zijn thema's die het in zich hebben om meerdere, zo niet alle, bevolkingsgroepen aan elkaar te binden. Weefplekken zijn:

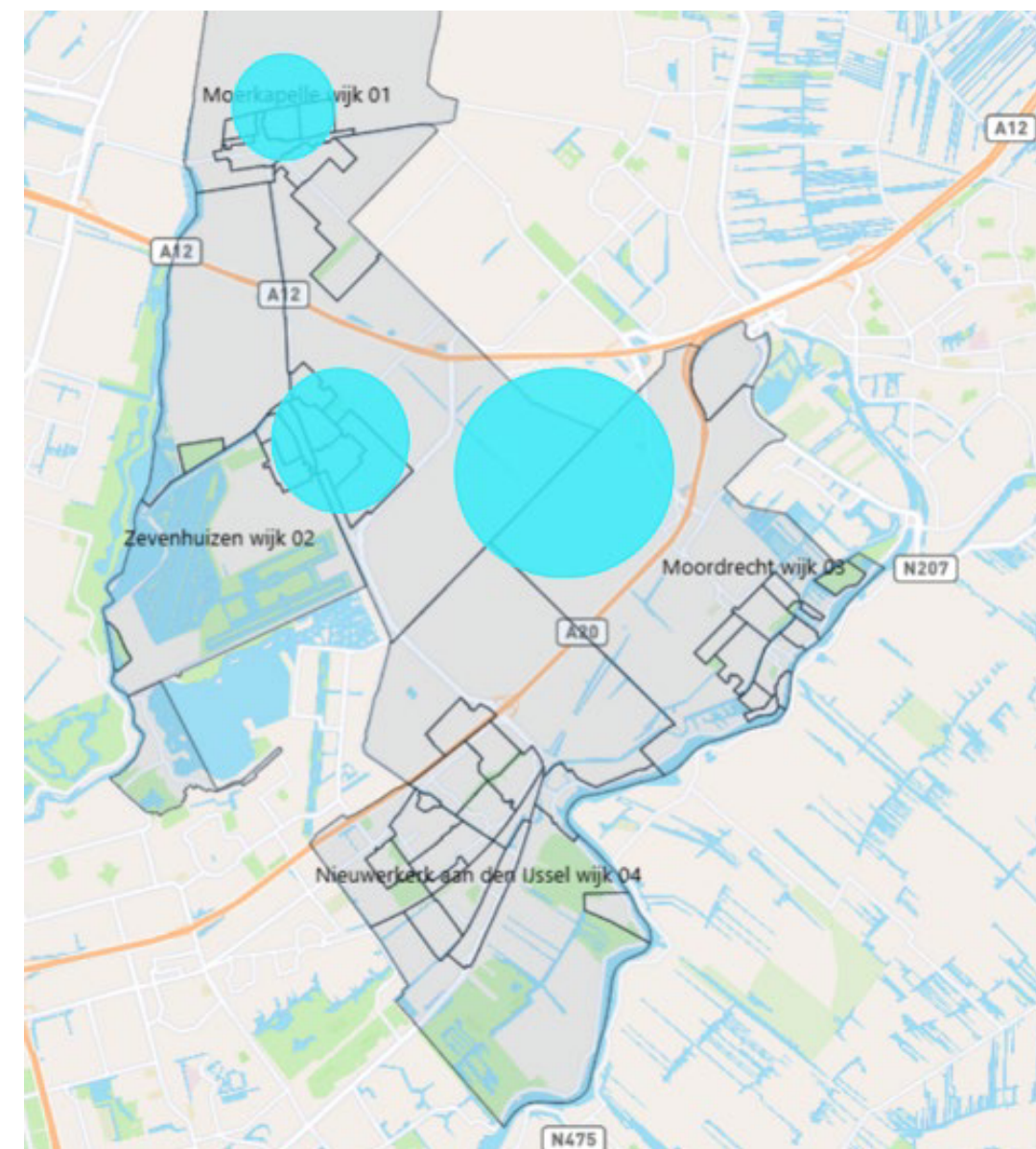
- Groen/parken/buitenruimte
- Kinderen
- Gezondheid
- Cultuur

Bij het 'stapelen' van deze weefplekken in of rondom één voorziening/accommodatie wordt de kans groter dat deze een bijdrage levert aan de maatschappelijke opgave, leefbaarheid en sociale samenhang. Vanzelfsprekend zijn aspecten als schaalniveau, toegankelijkheid, en dergelijke afhankelijk van leefstijlen en type wijk.

Voorbeeld van toepassing van weefplekken

Een mooi voorbeeld van een voorziening waarin meerdere 'weefplekken' worden gecombineerd zijn de dorpshuizen Swanla en Op Moer. Bij Swanla zijn drie weefplekken zijn terug te vinden op gebied van sport en bewegen, kinderen opvang en activiteiten en groot cultureel en maatschappelijke activiteiten. Bij Op Moer is er buiten ook nog ruimte voor speelplekken en buitenruimte.

Figuur 14: de gebieden in Zuidplas met de maatschappelijke opgave samenhang en verbinden

Faciliteren

Als laatste de kwalitatieve aspecten voor de opgave Faciliteren. Ook deze opgave geldt voor vrijwel voor de gehele gemeente Zuidplas. De kwalitatieve kenmerken (samenstelling, spreiding) voor deze accommodaties hangen vooral samen met leeftijden, leefstijlen en type voorziening. Enkele voorbeelden:

- Voor kinderen wordt een school in de buurt, binnen de meeste leefstijlen gewaardeerd. Echter, binnen sommige leefstijlen (vooral de rode) kiezen ouders soms/vaak bewust voor een bepaald type onderwijs, ongeacht de reisafstand.
- De samenstelling van scholen verschilt ook per leefstijl. Voor sommige leefstijlen (vooral blauw) zijn combinaties gewenst vanuit het oogpunt van gemak. Voor andere leefstijlen is maximale ontplooiing (combinatie met bijvoorbeeld cultuur) relevanter.
- Sommige voorzieningen worden op buurtniveau gepland (buurthuis, dagopvang senioren, et cetera), terwijl andere voorzieningen een stedelijk of regionaal planningsniveau kennen.

Onderstaand het schaalniveau waarop voorzieningen idealiter worden aangeboden.

Figuur 15: Schaalniveau enkele maatschappelijke voorzieningen.

Tabel 13: Schaalniveau maatschappelijke voorzieningen naar leefstijlen.

Spreiding	Behouden	Bezitten	Verwennen	Ontplooien	Beleven
	Traditioneel	Modern		Postmodern	
KDV/BSO					
Primair Onderwijs		Wijk			
Sociaal-cultureel					
Cultuur/informatie	Buurt				
Binnensport		Gemeente breed			
Buitensport					
Fitness/buitenruimte		Wijk			
Zorg					

Bijlage 6: geraadpleegde bronnen

Interne, gemeentelijke beleids- en visiestukken:

- Integrale visie sociaal-maatschappelijk domein (2025)
- Referentiebeeld maatschappelijke voorzieningen (2021)
- Masterplan Middengebied Zuidplaspolder (2021)
- Integraal huisvestingsplan onderwijs - IHP 2023-2027
- Visie op onderwijs (2023)
- Nota vastgoed (2015)
- Omgevingsvisie Zuidplas (2021)
- Speelruimteplan Zuidplas (2017)
- Sport- en accommodatievisie 2020-2030
- Gebiedspaspoort Moerkapelle
- Gebiedspaspoort Moordrecht
- Gebiedspaspoort Zevenhuizen
- Coalitieakkoord Zuidplas 2022-2026
- Cultuurvisie 'Kansen voor een kleurrijke toekomst' (2025)
- DPO Zorgvoorzieningen (2022)
- Kaders voor dorpshuisfunctie
- Eindrapport haalbaarheidsonderzoek binnensportaccommodaties (2021)
- Ruimtelijke verkenning middengebied
- Startnotitie integrale visie sociaal en maatschappelijk domein
- Woningbouwprojecten Zuidplas

- Prognose kinderdagopvang en buitenschoolse opvang
- Woningbehoefteonderzoek gemeente Zuidplas
- Beheerplan sportparken Zuidplas
- Voorzieningenrapportage STIPO Cortelande
- Notitie Samenlevingsopbouw en woningbouwprogramma Middengebied
- Mobiliteitsvisie Zuidplas

Externe bronnen:

- LHV - Factsheet uitkomsten onderzoek toekomstbestendige huisvesting (2021)
- Provincie Zuid-Holland - De omgeving als Leefstijlcoach: ruimtelijk ontwerpen met aandacht voor positieve gezondheid
- GGD - Voorzieningenniveau voor een gezonde leefomgeving

Bijlage 7: de samenstelling naar leefstijlen

Een andere belangrijke verandering betreft de samenstelling van de bevolking in Zuidplas naar huishoudtypen en leefstijlen. Met leefstijlen wordt de waardeoriëntatie (wat vindt men belangrijk?) van inwoners bedoeld. Inwoners verschillen in de waarden en behoeften die ze hebben. Zo kiest de één voor een rustige woonomgeving aan de rand van het dorp, terwijl de ander het liefst midden in een dynamische dorpskern woont. Ook vindt de één het belangrijk dat burens elkaar goed kennen en is de buurtbarbecue het hoogtepunt van het jaar, terwijl de ander het tegenovergestelde vindt.

Bij het vaststellen van de behoefte aan maatschappelijke voorzieningen is de samenstelling naar leefstijlen van belang. De samenstelling van de bevolking van Zuidplas per dorp is bekend, althans volgens de indeling naar leefstijlen van Smart Agent Market Response (SAMR). SAMR hanteert een model waarbij onderscheid wordt gemaakt naar de volgende vier 'leefstijlen/belevingswerelden':

- **De gele wereld, betrokkenheid en harmonie:** de gele wereld staat voor een groepsgerichte en extraverte instelling. Deze inwoners hechten veel waarde aan goede (gezellige) sociale contacten, zowel in de buurt waar men woont als op het werk. Men heeft een open instelling, voelt zich

erg betrokken bij anderen en is altijd bereid om een ander te helpen. Harmonie en evenwicht zijn belangrijke drijfveren voor deze inwoners. Hierbij gaat het zowel om harmonie tussen burens als harmonie tussen werk en privé.

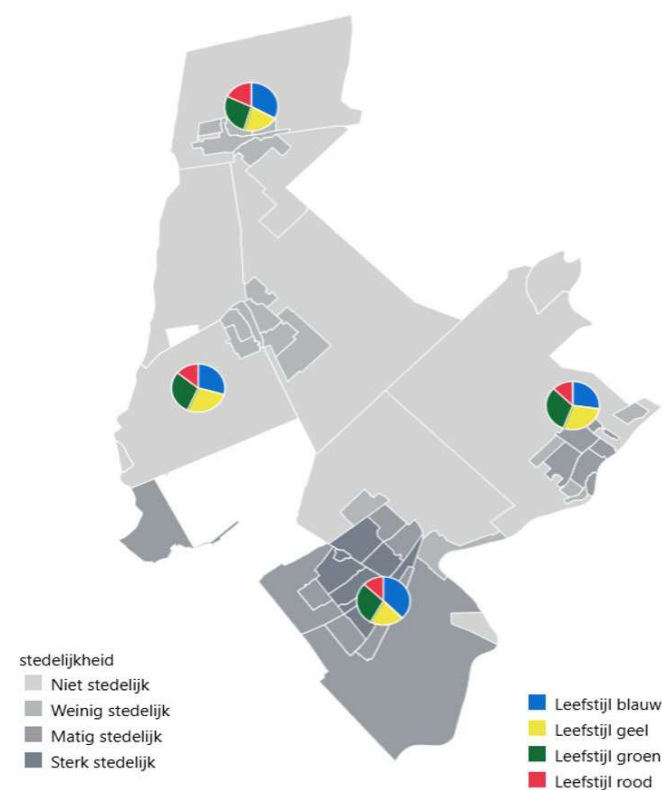
- **De groene wereld, geborgenheid en zekerheid:** de groene wereld is eveneens groepsgericht, maar is veel meer naar binnen gericht dan de gele wereld. Men leidt een rustig leven en beweegt zich in een kleine kring van familie, vrienden en/of burens waarmee men intensieve contacten heeft. De wereld is wat dat betreft niet erg groot voor de groenen. Men typeert zichzelf als kalm, rustig en serieus. Privacy is erg belangrijk; de groene consument trekt zich dan ook graag terug in de eigen woning. 'Doe maar gewoon, dan doe je al gek genoeg' zou een lijfspreuk kunnen zijn van de groene consument, die wars is van toeters en bellen.
- **De blauwe wereld, ambitie en controle:** in de blauwe wereld staat presteren centraal. Deze groep is over het algemeen zeer ambitieus en ziet een succesvolle carrière als een belangrijk doel in het leven. Hierbij maakt men gebruik van een tomeloze inzet, analytische capaciteiten en assertiviteit, maar ook bedachtzaamheid; beslissingen worden weloverwogen genomen. Mensen in de blauwe wereld zijn directief ingesteld; men houdt de touwtjes graag in handen.

- **De rode wereld, vrijheid en flexibiliteit:** inwoners die tot de rode wereld horen, beschrijven zichzelf als intelligent, eigenzinnig en zelfbewust. De 'rode inwoner' is een inwoner met een vrije geest die vrijheid en onafhankelijkheid erg belangrijk vindt. Voor de rode wereld is er in het leven meer dan alleen werk, het gezin of de buurt. Genieten is een sleutelbegrip en een belangrijk onderscheid met de blauwe wereld. Voor 'blauw' zijn werk en carrière allesbepalend, terwijl 'rood' ook tijd wil inruimen voor culturele ontwikkeling en het maken van verre reizen. Vrijheid en flexibiliteit zijn in de werksituatie dan ook van grote waarde.

In de volgende figuur is de samenstelling van de inwoners naar leefstijlen per dorp weergegeven.

Figuur 16: samenstelling van inwoners naar leefstijlen per dorp

Leefstijlen kleuren

Bron: Leefstijlvinder

Bijlage 8: beheer en exploitatie verkenning

Huidige situatie

Veel maatschappelijke voorzieningen zoals sportaccommodaties en dorpshuizen in Zuidplas zijn eigendom van de gemeente. De gemeente voert het eigenarenbeheer uit en subsidieert lokale stichtingen die verantwoordelijk zijn voor het beheer en de exploitatie, waaronder facilitair beheer, gebruikersbeheer en programmabeheer. Dit is een beproefde constructie die op veel plekken succesvol wordt toegepast.

De binnensportaccommodaties in Moordrecht en Nieuwerkerk worden beheerd en geëxploiteerd door de Sportstichting Zuidplas; Dorpshuis Swanla door de Stichting Dorpshuis Zevenhuizen en Dorpshuis Op Moer door de Stichting Op Moer Moerkapelle. Deze aanpak zorgt ervoor dat de gemeente actief betrokken blijft bij de instandhouding van de gebouwen, wat de veiligheid en toegankelijkheid waarborgt. Tegelijkertijd sluit de invulling door stichtingen goed aan bij de wensen van de lokale gemeenschap. Door de inzet van vrijwilligers blijven de kosten relatief laag en de betrokkenheid groot.

Toekomstige situatie

Met het oog op de groei van de gemeente Zuidplas is het wel belangrijk om de huidige beheer- en exploitatievormen tegen het licht te houden. Hoewel het behouden van de bestaande

constructie van groot belang is vanwege de bewezen effectiviteit en lokale verankering, dient onderzocht te worden of deze opzet in de toekomst nog steeds de beste manier is om het beheer en de exploitatie te organiseren. De groei van de gemeente kan aanleiding zijn om andere opties te verkennen die beter aansluiten bij de veranderende schaal en behoeften.

Belangrijke uitgangspunten hierbij zijn het behoud van de maatschappelijke functie van de accommodaties en het waarborgen van continuïteit, kwaliteit en flexibiliteit in het beheer. De verschillende varianten van beheer en exploitatie bieden hierbij handvatten om weloverwogen keuzes te maken.

Typen beheer

De beheer- en exploitatieopzet van gemeentelijke accommodaties omvat vier typen beheer:

- **Eigenaarbeheer:** Dit omvat de taken die voortvloeien uit het eigendom van de accommodatie, zoals groot onderhoud, verzekeringen, heffingen en contractbeheer.
- **Facilitair beheer:** Dit betreft taken zoals klein onderhoud, schoonmaak, alarmering, gebruikersplanning, facturatie, inkoop en financiële administratie. Deze taken vinden grotendeels 'achter de schermen' plaats.
- **Gebruikersbeheer:** Dit betreft het openen en sluiten van

de accommodatie, toezicht houden, gastvrijheid en horeca-exploitatie. Dit zijn de zichtbare, klantgerichte taken.

- **Programmabeheer:** Dit omvat het ontwikkelen en uitvoeren van samenwerking tussen gebruikers en aanvullende programmering om de aansluiting bij wijkbehoeften te versterken.

De laatste drie typen worden samen vaak aangeduid als “beheer en exploitatie”.

Mogelijke vormen van beheer

Voor de toekomstige situatie zijn er verschillende basisvormen om het beheer en de exploitatie vorm te geven. Deze variëren in de mate van gemeentelijke zeggenschap en risicodragendheid:

- **Lijnorganisatie gemeente:** De gemeente voert zelf het beheer en exploitatie uit. Voordelen zijn directe invloed en minder afstemming. Nadelen zijn beperkte flexibiliteit en afstand tot gebruikers. Zuidplas past deze vorm momenteel niet toe.
- **Intern verzelfstandigen:** Hierbij wordt beheer binnen de gemeentelijke organisatie uitgevoerd door een aparte eenheid met meer autonomie. Dit biedt meer flexibiliteit, maar vraagt om voldoende schaalgrootte en kent groten-deels dezelfde voor- en nadelen als de lijnorganisatie.

- **Extern verzelfstandigen:** Het beheer wordt ondergebracht in een gemeentelijk accommodatiebedrijf of stichting. Zuidplas werkt momenteel vooral met stichtingen, die zelfstandig opereren. Een gemeentelijk accommodatiebedrijf biedt meer gemeentelijke invloed en flexibiliteit maar is complexer en duurder.
- **Commercialiseren/aanbesteden:** Een commerciële partij neemt het volledige beheer en exploitatie over. Dit kan efficiënt zijn bij voldoende schaalgrootte maar vereist stevige contractuele afspraken. Zuidplas maakt hier momenteel geen gebruik van.
- **Privatiseren:** Beheer en exploitatie worden volledig overgedragen aan een private partij. Dit geeft de gemeente geen invloed meer maar verlegt ook alle risico's.

Figuur 17: overzicht vormen van beheer

Conclusie

Met de groei van de gemeente Zuidplas is het van belang om te onderzoeken of het huidige model van beheer en exploitatie – dat grotendeels berust op samenwerking met stichtingen – ook in de toekomst het meest geschikt blijft. Andere beheervormen, zoals het verzelfstandigen van een gemeentelijk sportbedrijf of het intern organiseren van beheer, kunnen mogelijk beter aansluiten bij een grotere schaal. Tegelijkertijd blijft het essentieel om de lokale betrokkenheid en de maatschappelijke functie van de accommodaties te behouden.

© Juni 2025 Gemeente Zuidplas.

De informatie in dit document is aan verandering onderhevig. De meest actuele versie vindt u steeds op www.zuidplas.nl